Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 278 (17401) | 1986 оной декабриин 2, вторник | Сэн 3 мүн.

ЕРЭХЭ ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБӨӨР

Селенгинскын модоной баазада байгша оной түсэбтэ даабари болзорһоо урид дүүргэһэн хүнүүдэй тоо олошорно. Ф. И. Лэйнверэй хүтэлбэрилдэг вагондо модо ашадаг бригадын коллектив һаяхан жэлэй түсэб дүүргэһэн тухайгаа мэдүүлбэ. Байгша оной түсэбэй ёһоор 184,6 мянган кубометр модо вагондо ашаха байһан һаа, тэдэнэр 226,7 мянган кубометр модо хэрэглэгшэдтэ ябуулаа.

Ерэхэ жэлэй түсэбөөр хүдэлжэ эхилһэн энэ коллективэй гэшүүд үйлэдбэридөө бригадна подрядай гурим нэбтэрүүлһэнэй, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, түрүү онол арга шадамараар хэрэглэһэнэй, ажалай журам шангадхаһанай ашаар иимэ амжалта туйлаа. Бригадын туйлаһан амжалтада хүдэлмэришэд В. В. Шеканов, К. И. Афанасьев, Е. Н. Рожицын, В. Ф. Рязанов гэгшэд горитой хубитаяа оруулһан байха юм.

Л. КАРНАУХОВА.

ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛНО

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй гол предприятиин цехүүдэй коллективүүд ерэхэ жэлэйнгээ социалис уялгануудые хамгаалжа эхилбэ. Тэдэнэй абаһан уялганууд соо ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар нарижуулан һайжаруулха, тэрэнэй ассортиментые ехэ болгохо, ажалай журам шангадхаха, түсэбтэ даабаринуудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаhхай. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр бүхы ажалша коллективүүдтэй адли, СССР-эй профсоюзуудай XVIII съездые, комсомолой XX съездые, Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха байһанаа элирхэйлнэ бшуу.

Бэлэдхэлэй, туршалгын, 1-дэхи цехүүдэй, автопаркын коллективүүд 1987 оной социалис уялгануудаа амжалтатайгаар хамгаалаад байна. Эдэ коллективүүдэй түрүү гэшүүд бүри ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ байһанаа мэдүүлнэ. 1-дэхи цехэй оёдолшон, арадай депутадуудай Советскэ районно Соведэй депутат Татьяна Васильевна Макарова комсомолой XX съездын нээгдэтэр ерэхэ жэлэй 4 һарын түсэб сүм дүүргэхэ гэһэн үүсхэл нэгэдэл дотороо гаргаһан байна. Тэрэнэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые дэмжэһэн Валентина Грудинина, Галина Попкова гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадануудай гэшүүд съездын нээгдэхэ үдэр болотор түсэбһөө гадуур 4 мянган түхэригэй продукци гаргаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Туршалгын цехэй хүдэлмэрилэгшэ Ханда Гармаевна Ешиева, бэлэдхэлэй цехэй оёдолшон Анна Михайловна Григорьева гэгшэд арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй даабарие Агуу ехэ Октябриин 70 жэлэй жабхаланта ой болотор сүм бэелүүлхэ зорилготой ажаллажа байнхай. Предприятиин түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн болохо Валентина Ивановна Матюхина СССР-эй профсоюзуудай XVIII съездын нээгдэтэр ерэхэ жэлэй түрүүшын кварталай даабари сүм дүүргэхэ зорилго урдаа табиба.

Ажалай эдэ түрүүшүүл абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула хамаг нөөсэ, арга боломжонуудаа элсүүлэн үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ.

Ч. БАТОМУНКУЕВА,
нэгэдэлэй таһагай социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

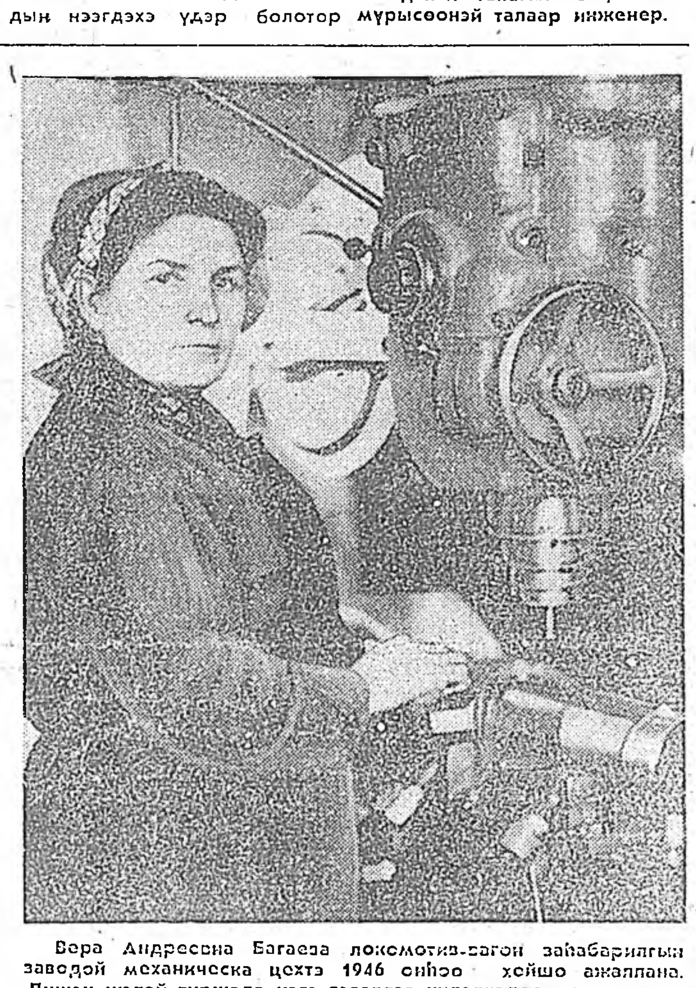

Вера Андреевна Багаева локомотив-вагон заһабарилгын заводой механическа цехтэ 1946 онһоо хойшо ажаллана. Дүшэн жэлэй туршада нэгэ газартаа хүдэлхэдөө, нилээд ехэ дүршэл шадабаритай болоо ааб даа. Тиимэһээ тэрэ залуушуулые һурган хүмүүжүүлдэг юм. Тэрэнэй һурган хүмүүжүүлһэн хүбүүд, басагад заводой бүхы шахуу цехүүдтэ хүдэлнэ.

Олон жэлэй туршада һайн шанартай продукци гаргажа, шагнарай хубиин тамгатай ажаллаха эрхэдэ хүртэһэн байна. Халаганай даабари бүхэниие 130—135 процент дүүргэжэ, байгша оной түсэб болзорһоонь урид бэелүүлээ. Арбан хоёрдохи табан жэлэй даабари 4 жэлэй туршада дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа байна. Коммунис ажалай ударник В. А. Багаева, Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө» медаляар шагнагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Багаева.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

ХАМТЫН ПОДРЯД ТУҺАЛАА

Хоёр жэлэй саана манай гахайн фермэ түсэбтэ даабаряа дүүргэдэггүй, гээгдэнги тоотой байһан юм. Эндэ хүдэлхэ дуратай хүншье үсөөн һэн.

Эдэ бүгэдые хаража үзөөд, коллектив соогоо хөөрэлдөөд, хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ туршахамнай гэжэ совхозойнгоо дирекцидэ, парткомдо дурадхал оруулаабди. Тиигэжэ ажахынгаа түсэблэлгын-экономическа албанай мэргэжэлтэдэй туһаламжаар хамтын подряд нэбтэрүүлээбди. Бригадын совет бии болгожо, ажалай түлөөһые тусхай КТУ-гай ёһоор тогтоодог болообди.

Тэрэ гэһээр хоёр жэл шахуу саг үнгэрбэ. Фермын гахайшадай ажалай үрэ дүн эрид дээшэлээ. Хэрбээ 1983 ондо бүхэли жэл соо оройдоол 15 центнер нэмэлтэ шэгнүүр абадаг һаа, харин нёдондо тэрэнээ 2553 центнертэ хүргөөбди. Урдань томо эхэ гахайһаа 7—7 поршоонхо абадаг байбал, энэ жэлдэ тэдэнээ нэгэ түрүүлээд байхадаа, тус бүриһөөнь 8—8 поршоонхо абаабди. Гахайнуудай урдынхиһаа хоёр дахин шахуу олон болоо.

Энэ жэлдэ поршоонхо болон жэжэ гахайнуудай шэгнүүр нэмээхэ үнгэрһэн 11 һарын түсэбые 115 процент дүүргээ һэмди. Даабариһаа гадуур 400 гаран поршоонхо түлжүүлжэ байнабди.

Коллективые бэхижүүлхэ, хүнүүдэй харюусалга, эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хамтын подряд туһалаа. Мүнөө манайда үнэн шударгыгаар хүдэлдэг, хамтын хэрэгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдодог гахайшад олон. Жэшээлхэдэ, Галина Ильинична Корkина, Зоя Васильевна Колибина, Вера Филипповна Гуслякова болон бусад һайнаар ажаллажа, коллектив дотороо хүндэтэй болонхой. Эдэ нүхэдэй аша туһаар фермэмнай иимэ амжалтатай ябана бшуу.

Т. КУРЖУМОВА,
Кабанскын районой Хандалын совхозой Шергинэй гахайн фермын хүдэлмэрилэгшэ.

РОССИН КОЛХОЗУУДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААН

Москвада, Союзуудай байшангай Колонно залда, ноябриин 29-дэ автономито республикануудай, хизаарнуудай, областьнуудай соведүүдэй түлөөлэгшэдэй Бүхэроссин дүрбэдэхи суглаан болобо. Колхозно таряашадай түлөөлэгшэд — ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, үндэр баян ургаса абадаг суута шадабаритад, фермэнүүдэй түрүүшүүл, мүн тэрэшэлэн эрдэмтэд, мэргэжэлтэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, КПСС-эй ЦК-гай Хүдөө ажахын болон эдеэ хоолой промышленностиин таһагые даагшын нэгэдэхи орлогшо И. И. Скиба, зарим министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ илагшад президиумдэ һууба.

КПСС-эй XXVII съездын ба КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, ашаг үрэтэй технологи үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулһанай үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар республикын колхозуудай зорилгонууд тухай элидхэл РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, РСФСР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ Л. Б. Ермин хэһэн байна.

Колхозуудай соведүүдэй хүдэлмэри бүхы дээрээ бараг һайн гэжэ тэмдэглээд, областьнууд, хизаарнууд болон автономито республикануудтахи зарим соведүүдэй ажал ябуулгада бии байһан дутуу дунданууд дээрэ элидхэлшэ тогтоо. Тэдэниие усадхалгада шэглүүлэгдэһэн тодорхой хэмжээнүүд баталан абаһан тогтоол дотор хараалагдаа.

(ТАСС).

ГОЛ ШУХАЛА, ХОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ЗОРИЛГОНУУД

КОЛХОЗУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ БҮХЭСОЮЗНА СУГЛААН

Ороной агропромышленна комплексын хүгжэлтын мүнөөнэй эрид хубилалтын шатада шиидхэгдэжэ байһан хойшолуулашагүй ба харюусалгатай зорилгонуудые союзна республикануудай колхозуудай соведүүдэй бүхэсоюзна суглаан зүбшэн хэлсэнэ. Декабриин 1-дэ Москвада, Союзуудай байшангай Колонно залда тэрэ нээгдэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. П. Никонов, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, эрдэмтэд, үйлэдбэриин шэнэ юумэ үүсхэгшэд президиумдэ һууба.

Союзна болон автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор — госагропромуудай түрүүлэгшэнэр, хизаарай, областной, районно агропромуудай соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, эрдэмтэд, колхозуудай, хүдөө ажахые хангадаг предприятинууд болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозно хүдэлөөнэй ветеранууд, социалис мүрысөөнэй түрүүшүүл суглаанда хабаадаа.

«Партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, эршэмтэй технологи үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй, ажахы эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулһанай үндэһэ һуури дээрэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар колхозуудай зорилгонууд тухай» элидхэл В. С. Мураховский хэбэ.

КПСС-эй ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Северобайкальскын горкомой пленум болобо. Энэ пленум дээрэ эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Ондоо хүдэлмэридэ ороһонтойнь дашарамдуулан, А. А. Молитвиниие КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретариин ба бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа пленум сүлөөлбэ.

КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретаряар В. А. Никулинских һунгагдаба. Тэрэ урда тээнь Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсожой түрүүлэгшэ байһан юм. Һүүлэй үедэ партиин энэ горкомой хоёрдохи секретаряар хүдэлжэ байгаа.

КПСС-эй горкомой секретаряар хүдэлжэ байһан В. М. Михланов хоёрдохи секретаряар һунгагдаба. Партиин горкомой секретаряар А. П. Зенченко һунгагдаа. Тэрэ урда тээнь «БАМтоннельстрой» гэжэ барилгын управлениин парткомой секретаряар хүдэлжэ байһан юм.

КПСС-эй горкомой пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, Буряадай АССР-эй профсоюзуудай соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов хабаадаба.

Шалгалта юу харуулааб?

ТЭЖЭЭЛЭЭ ЗҮБӨӨР ГАРГАШАЛХА

Өөрын онсо шэнжэтэй сагай уларилтай Захааминда һаядаа бага зэргэ хүйтэржэ, газар дайда бүмбэгэр сагаахан саһаар хушагдаба. Ниитын адууһа мал хагдатай, ороохо таряанай үлэгдэлнүүдтэй газарта үдэшын харанхы болотор бэлшээгдэжэ, зунайнгаа тобир тарганиие бууруулбагүй. Нөөсэлэгдэһэн үбһэ тэжээл иигэжэ бодотоор алмагдаа. Тэрэниие гамтайгаар, ашаг үрэтэйгөөр гаргашалха гээшэ районой малшадай шухалын шухала зорилго болонхой. Юундэб гэхэдэ, байгша ондо ажахынуудта хэрэглэгдэхэ үбһэ тэжээлэй оройдоо 60,6 процентнь гэхэ гү, али нэгэ толгой малда условноор 6,5 центнер тэжээл бэлэдхэгдээ. Хараалагдаһанай ёһоор 10,7 центнер тэжээлэй единицэ нөөсэлэгдэхэ ушартай байһан юм.

Малай үбэлжэлгын харюусалгатай хаһые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мяха, һү болон бусад продукци ехээр абахын түлөө эршэмтэйгээр мүрысэхэ гэһэн Бэшүүрэй совхозой, мүн Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой коллективүүдэй уряае дэмжэһэн Захааминай малшад социалис уялгануудые батална абаба. Тэрээн соо иимэ үгэнүүд бии: «Холимог болон бүдүүн тэжээл жэжэдхэжэ, буйлуулжа малда эдюулхэбди. Адууһа мал бүлеэдхэгдэһэн уһаар хангагдаха. Бүхы кормоцех, кухнинууд октябриин 15-һаа хүдэлгэгдэжэ эхилхэ». Гэбэшье тус хараа зорилгонууд гүйсэд бэелүүлэгдэнэгүй гэжэ шалгалтын бүлэг элирүүлбэ.

Дүтэлүүрэй совхозой Зэмхын һү һаалиин фермын дэргэдэ тэжээлэй шэнэ цех хэдыхэн үдэрэй урда тээ ашаглалгада оруулагдаа. Бүдүүн тэжээл буйлуулха үүргэтэй эндэхи хоёр түхеэрэлгэнүүдэй нэгэниинь эбдэрэнхэй. «С-7» түхэлэй хоёрдохи оньһожоруулагдамал түхеэрэлгэдэнь сүүдхын оройдоол 4,5 тонно тэжээл бэлэдхэгдэнэ. Цехэй хүдэлмэрилэгшэд С. Раднаев, Б. Бадмаев гэгшэд буйлуулагдаха 16 тюк һолоомо дүрбэн часай туршада бүтээсэ багатай түхеэрэлгээр жэжэдхэнэ. Талха таряанай зүйлнүүдтэй холигдоһон тэжээлдэ дабһан, мел, микро, макро-бодосууд нэмэгдэжэ шанаржуулагданагүй. Мүнөө хаһада шэмэ ехэтэй бурдууг бэлэдхээд, һаамхай үнеэд, тугалнуудта, хонидто эдюулжэ, нөөсэлһэн үбһэ тэжээлээ ашагтайгаар гаргашалха зорилго совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй зүгһөө табигданагүй гэжэ тэмдэглэхээр. Мүн эндэхи котельнэдэ түлихэ түлеэн бэлэдхэгдээгүй байһаар. Тэжээл буйлуулагшадые хамтын подрядай ёһоор хүдэлхэ гуримда оруулха зорилго бэелүүлэгдэнэгүй.

Арбаад үдэрэй урда тээ нүхэн сооһоо силос гаргажа ашадаг түхеэрэлгэ эбдэрээ һэн. Тэрэниие заһабарилга эмхидхэхэ уялгатай инженер В. Дымбрылов гүйсэд анхаралаа хандуулнагүй, фермын дэргэдэ харагданашьегүй. Мүн үнеэдэй хоёрдохи байра сооxи уһа дамжуулдаг соргонууд хүйтэндэ тэһэрээд байна. Энэ шалтагаанһаа боложо, 140 үнеэн бүлеэн уһаар хангагданагүй. Тугалнуудай шэнэ байра бариха хүдэлмэри унжагайрна.

Мүнөө хаһада фермэдэ гол 4 һаалишан, халаганай үшөө 2 һаалишан, 2 кочегар дутэлдана. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада нэгэшье залуу һаалишан эндэ хүдэлхөө ерээгүй. Юуб гэхэдэ, гэр байранууд дутадаг зандаа.

Иимэ тулюур эрхэ байдалда хүдэлжэ байгаашье һаа, Зэмхын фермын коллектив урагшатайгаар ажаллажа, үнгэрһэн 10 һарада сагаан эдеэ үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104, гүрэндэ һү худалдаха даабарияа 106 процент дүүргээ. Фермын һаалишадай арбаниинь һү үйлэдбэрилхэ байгша онойнгоо уялга уридшалан бэелүүлээ. Тиихэдэ Е. Ринчино, В. Данзанова, М. Ринчинова болон бусад даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һү һааһан алдартай. Фермэдэ абтаһан һүнэй 87,2 процентнь һайн шанартай гэжэ сэгнэгдээ.

Цахирай совхозой Түбэй фермын тэжээлэй цех һайнгаар түхеэрэгдэнхэй. О. Дамбаевай хүтэлбэри доро бүдүүн тэжээл элбэгээр буйлуулагдана. Ажахын ахамад зоотехник Б. Д. Будаевай хэлэһэнэй ёһоор эдэ үдэрнүүдтэ шэмэтэ тэжээл Хангууринай шахан таргалуулгын гүүртэдэ, хоёр отарын хонидто абаашагданагүй. Буйлуулагдаһан тэжээл зөөдэг тусхай автомашина эбдэржэ, заһабарида табигданхай юм. Мүн бэлэдхэгдэһэн тэжээл эюулжэ хүргэхэ томо амһартанууд мүн лэ дуталдана. Тус фермын малшад байгша ондо гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө уридшалан ноябриин 10-да түгэсхэбэ.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада дүүрэн хүсэндөө хүдэлгэгдэжэ, тогтонижоһон гуримтай болоһон Хамниин совхозой Түбэй фермын дэргэдэхи тэжээлэй цех мүнөө ялала һайнаар ашаглагдана. Үдэр бүри 14 тонно жэжэдхэгдэһэн һолоомо витаминтай ногооной гурилтай эһээгдэжэ, буйлуулагдадаг юм. Мүн 7 тонно бурдууг бэлэдхэгдэнэ. Эдэ үдэрнүүдтэ тус цехэй ажалшад 2 дахин ехээр тэжээл бэлэдхэхээр хараална. Ажахын арба гаран отарануудай хонидто шэмэтэ тэжээл абаашагдаха болохонь. Тэжээл буйлуулдаг Федор Шелкунов, Владимир Буянтуев, Юрий Дамбаев гэгшэд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гэжэ оролдоно. Түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн һүнэй түлөө тэжээл бэлэдхэгшэд нэмэлтэ түлбэри абадаг, мүнгэн шанда хүртэдэг юм.

Тус ажахын Хуртагын фермын дэргэдэ саратовска эһээбэри бэлэдхэхэ багахан түхеэрэлгэ бии. Тэрэ түхеэрэлгэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлгэгдэнэ. Дүй дүршэлтэй С. Шойдоповой толгойлдог фермын коллектив һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха байгша онойнгоо түсэбүүдые уридшалан дүүргээ. Түрүү һаалишан Бадма Аюшеевагай тодорхойлолгоор, эндэ нөөсэлэгдэһэн силос үлүүсэ ехээр гаргашалагдана. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулбал, мүнөө хоёр дахин шахуу бага силос нүхэн соо үлэшэнхэй. Тиимэһээ бүдүүн тэжээл буйлуулха хүдэлмэри үргэдхэгдэхэ ёһотой.

Эбэртэ бодо мал шахан таргалуулдаг Хуртагын байрада 370 үхэр харууһалагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ харюусалгатай хүдэлмэри угай малшан Николай Гуржапов шадамар бэрхээр эмхидхэнэ. Тэжээлэй рациондо силос, үбһэн, талха таряанай зүйлнүүд, һолоомон оруулагдадаг. Мал бүлеэн уһаар хангагдана. Теэд шахамалнуудта буйлуулагдаһан тэжээл эдюулэгдэнэгүй. Талха таряанай зүйлнүүд малда хуурайгаар үгтэнэ. Хэршэгдэжэ эһээгдээгүй һолоомо мал огто эдинэгүй. Иигэжэ үбһэ тэжээл ехээр гаргашалагдана.

Харин тиихэдэ бүдүүн тэжээл буйлуулха үүргэтэй гурбан томо түхеэрэлгэнүүд байрын дэргэдэ асарагдаад, хоердохи жэлээ жэбэржэ хэбтэнэ. Түхеэрэлгэнүүдые хабсаргаха тусхай байра цемент, шулуугаар бодхоогдохо аад, энэ хүдэлмэри эхилэгдээгүй байһаар. Мал ажалһаа абтадаг продукци үйлэдбэрилгэдэ бодотоор нүлөөлхэ тэжээлэй цех түхеэрхэ хэрэгтэ совхозой директор А. Ц. Моролдоев, гурбадахи отделениие эрхилэгшэ С. А. Шойдопов гэгшэд онсо анхарал хандуулнагүй.

Шалгалтынгаа түгэсхэлдэ Михайловкын совхозой харьяата Зүүн-Хуурай голдо хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ Хандажап Батуевай даадаг тугалнуудые эхэдэнь хүхүүлжэ түлжүүлдэг, мүн Трофим Корнаковай толгойлдог хашарагуудай гүүртэнүүд байрладаг юм. Гэр бүлын подрядта оруулагдаһан хоёр гүүртын байра, барилганууд шэнэбтэр, электрижүүлэгдэнхэй. Уһа бүлэжэ гаргаха оньһожоруулагдамал худагууд бии. Тус тустаа 800 болон 1200 центнер һайн шанартай үбһэ өөһэдынгөө хүсөөр нөөсэлэнхэй. Зеленко, һолоомон зөөгдэжэ асарагданхай. Байрануудай дэргэдэ ариг сэбэр. Мал эдеэлүүлхэ гурим, тэжээлэй рацион эндэ наринаар сахигдана. Үдэрынь үхэрнүүд хагда элбэгтэй бэлшээридэ харууһалагдадаг. Гэхэтэй хамта, эндэ бага хүсэнэйшье тэжээлэй кухни түхеэрэгдээгүй байха юм. Бүдүүн тэжээл, холимог тэжээл залуу малда шанаржуулагдангүй үгтэнэ. Жэжэдхэгдэжэ буйлуулагдаагүй һолоомон малда гэшхэгдэжэ, хосоржо байһаниинь халагламаар.

Энэ жэлэй үбэлжэлгын хаһада районой совхозуудта хүдэлгэгдэдэг тэжээлэй цех, кухнинуудта тэжээл буйлуулха, шанаржуулха технологи һайнаар сахигдана гэхын аргагүй.

Һаамхай үнеэдһээ гадуур нарай тугалнуудые, буруу хашарагуудые, хонид, түлгэ, хурьгадые, шахамалнуудые буйлуулһан тэжээлээр гүйсэд хангажа, нөөсэлһэн үбһэ тэжээлээ зээн ёһоор гаргашалха, алмаха, арьбадхаха саг ерээ.

Ц. ЦЫРЕНОВ,
Д. БАДМАЕВ,
районой «Ажалай туг» газетын корреспондентнүүд,
Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ТҮРҮҮШҮҮЛ—МАНАЙ ОМОГОРХОЛ

— Буйлуулдаг промышленностиие түүхэй эдээр, хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүсэд дүүрэнээр хангаха зорилгые эгээл богони болзорто бэелүүлхэ гэжэ партиимнай ЦК-гай май (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд соо тодорхойлогдонхой гээшэ. Тэрээнhээ хойшо КПСС-эй XXVII съездын болон партиин ЦК-гай удаадахи Пленумэй шиидхэбэринүүд, тогтоолнууд дотор энэ асуудал нэгэнтэ бэшэ тон хурсаар табигдаhан байна.

Эдэ бүгэдын ашаар хүдөө ажахын болон агропромышленна комплексын бүхы hалбаринуудай үйлэдбэриин материально-техническэ үндэhэ hуурииие бэхижүүлхэ, тэдэнэй харилсаае нарижуулан hайжаруулха, зоной эдэбхиие дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ юумэн хэгдээ. Илангаяа үйлэдбэриие хүгжөөхэ экономическа онол аргануд зүбөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Энээниие өөhэдынгөө совхозой жэшээ дээрэhээ элитээр харанабди. Үнгэрэгшэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажахын бүхы hалбаринуудта муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаhан байна. Мүнөө шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ энээнээ улам арьбадхаха, урагшаа үшөө ехэ алхам хэхэ гэжэ совхозой ажалшад, малшад эрмэлзэнэ.

Түбхын түрүүн хаа хаанагүй ажалай эмхидхэлые нарижуулан hайжаруулха, хүдэлмэриин участогуудта, гурим, журамые шангадхаха; үйлэдбэридэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана.

Гүрэнэй түсэб болон социалис уялгануудай дүүргэлтын түлөө үдэр бүриин шанга тэмсэл дэлгэрүүлжэ, нарин хинал та тогтоожо, урмашуулгын хэмжээнүүдые зүбөөр хэрэглэжэ шадаад байбал, мяха, hү, ноохо болон бусад продукци үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ арга бии гэжэ hайн ойлгонобди.

Манай совхозой гол hалбари хонин ажал юм. Тиимэhээ үйлэдбэрилдэг продукциин ашаг олзымнай эхэнхи хубинь тус hалбариhаа абтана. Энээниие хараада абажа, хонин ажалаа түргэнөөр хүгжөөхэ, ашаг урыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдонобди. Ноохо худалдалгаар энэ жэлэймнай даабари үлүүлэн дүүргэгдээ. Хамта дээрээ 341 центнер сэбэр ноохон тушаагдаа. Гүрэндэ худалдагдаhан ноохонэй шанарыень hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Юуб гэхэдэ, энээнhээ бүхы олзо орошомнай дулдыдана бшуу.

Хонин ажалдамнай гансашье нютаг нугада мэдээжэ болоhон бэшэ, харин бүхы район, республика доторoo алдаршаhан хүнүүд габьяатайгаар ажаллана. Тэдэнэй тоодо түрүү хонишод М. Шалуев, И. Ербаев, Г. Михайлов, П. Шамсутдинов болон бусад ороно.

Ажалай үнгэрэгшэ жэлэй дүнгүүдээр ахалагша хонишон Михаил Махасович Шалуевай даадаг бригадын хонишод зуун эхэ хонин бүриhөө 126 хурьга абаhан, тэдэнээ эхэhээнь hалгаахадаа, тус бүриинь шэгнүүрые 19 килограммда хүргэhэн, мүн «сагаан» алта суглуулжа абалгаар түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэээ бэлэй. Тиин районой хонишодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, бусадай дундаhаа шалгараа.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденто хонишон Иван Ербаевай даадаг бригадын гэшүүд баhал үндэр бүтээсэтэ, эрхим ажалаараа шалгарна.

Тэдэнэр түрүүшынхеэ хурьгалха зуhагуудые даажа абаад, тус бүриhоонь хурьга түлжүүлжэ, ноохо хайшалха, нэмэлтэ шэгнүүр абаха даабаринуудаа баhал үлүүлэн дүүргээ юм.

Ажахын дүй дүршэлтэй хонишодой нэгэн Георгий Михайловшье яhала амжалтатай хүдэлөө. Ноохо хайшалгаар, түл болон нэмэлтэ шэгнүүр абалгаршье урдаа табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаа.

Хурьгадые эхэнүүдhэнь hалгаагаад, түрүүшын үдэрhөө тэдэниие hайнаар адуулhан хонишод заатагүй амжалта туйладаг. Тиимэhээ үсхэбэридэ табигдаха эмэ хурьгадаа, жэжэ түлгэнүүдээ бидэ эгээл дүй дүршэлтэй, шадамар бэрхэ хонишодто даалгажа үгэдэгбди. Тэдэнэй дунда Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденто түрүү хонишод Зунды Анжанов, Николай Борисов, Матвей Шабанов, Василий Михайлов гэгшэд оролсоо.

Хонин hүрэгэй үүлтэрые hайжаруулха, олошоруулха хусануудые баhал үнинэй хонишод Будашэрэ Дондоков, Сандак Ринчинимаев гэгшэд гэр бүлөөрөө харууhалдаг юм.

Мүнөө хонишоднай ниитын адууhа малай үбэлжэлгые hайнаар үнгэргэхын, hүрэгөө гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулхын түлөө эрид шангаар тэмсэн ажаллана.

Манай совхозой ажалшад оронойнгоо ажалшадай түрүү коллективүүдэй жэшээгээр Агуу Октябриин 70 жэлэй ойе ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Тиимэhээ нэн түрүүн бии байhан дутуу дундануудаа элирүүлжэ, ашаглагдаагүй нөөсэнүүдые яажа гүйсэдөөр хэрэглэхэб, үшөө ехэ үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө юу хэхэб гэжэ бүхы hанаа сэдьхэлээ хандуулна.

Ажахын hү hаалиин фермэнүүдэй hаалишад урдаа табигдаhан зорилгонуудые баhал муу бэшээр бэелүүлнэ гэхээр. Тэдэнэй дундаhаа эрхимээр хүдэлжэ, үндэр дүнгүүдые туйладаг түрүүшүүл Ольга Николаева, Анна Цыренова, Дарима Доржиева гэгшэд болоно.

Манайда үнеэдэй hү шэмэ үшөөл бага, энэ талаар мүнөө үеын эрилтэдэ яашье хүрэнэгүй. hүүлэй үедэ тэдэнэй үүлтэрые hайжаруулгада онсо анхарал хандуулагдана. Энэ жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө арайл гэжэ 1600 гаран килограмм hүн hаагдаба. Харин 1988 он болотор 2000 килограммhаа бага бэшэ hү үнеэн бүриhөө заатагүй абадаг болохо гэhэн зорилго табигдана.

hаалишадай ажалые оньhожоруулха талаар горитой юумэн хэгдэхэ зэргэтэй. hүүлэй жэлнүүдтэ фермэнүүдтэ үнеэдээ жэлэй ямаршье сагта оньhон түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр hаадаг болообди. Тэжээл буйлуулха, зөөхэ, малай байра соохиие сэбэрлэхэ ажал хүнэй гарай хүсөөр хэгдэхээ болижо байна.

Мүнөө манай hаалишад республикын түрүү ажахынуудай үүсхэл дэмжэн, үбэлэй hарануудай туршада үнеэн бүриhөө 1000 килограммhаа бага бэшэ hү hаахын түлөө тэмсэнэ.

Мал шахан таргалуулгын гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй абьяастайгаар ажаллаhанай ашаар совхоз мяха тушаалгаар гурбан кварталай даабариие амжалтатайгаар дүүргээ hэн. Мяханай комбинадта ябуулагдаhан эбэртэ малай тус бүриин шэгнүүр 350 килограммда, хонидой—38 килограммда хүргэгдөө.

Жэлэй дүрбэдэхи кварталда тушаагдахаар 197 үхэрые үкинэй малшан Петр Патеев шахан таргалуулжа байна. Харин 1987 оной нэгэдэхи кварталда мяханай комбинадта ябуулагдаха 200 үхэр Хүлхисөөндэхи гүүртэдэ малшан Борис Раднабазаровай бригадын гэшүүд hайнаар харууhалжа, эдеэлүүлжэ байнхай.

Байгша оной үнгэрhэн үе соо манай совхозой газар ажалай хүдэлмэрилэгшэд, механизаторнууд муу бэшээр ажаллаа. Тиин үбhэ тэжээл, ороохо таряа хуряажа абаха түсэбүүд сум дүүргэгдээ. Шанарайнгаа талаар бэлэдхэгдэhэн үбhэ тэжээл урда жэлнүүдэйдэйхидэ орходоо жэшээгүй hайн гээд хэлэхээр.

Үнгэрhэн намарай таряа хуряалга дээрэ комбайнер Найдан Намсараевич Тыбшеев бусадай дундаhаа шалгаран, районой чемпионой хүндэтэ нэрэ солодо хүртөө юм. Тиихэдэ комбайнернууд Цыдып Потеев, Бадма Саглуев гэгшэд үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллан, олоной магтаалда хүртэбэ.

Манай совхозой коллективэй гэшүүд хараалhанаа эдэбхи үүсхэлтэйгээр бэелүүлэн, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, эршэтэй шангаар хүдэлжэ байна.

Союзой профсоюзуудай XVIII съездын хүндэлэлдэ зорюулагдаhан социалис мүрысөөндэ хабаадалсажа, шэнэ уялга абаад, hаалишад, малшад гүрэндэ hү тушаалгаар хоёр hарын түсэбые февраль hарын 24 болотор дүүргэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхай. Мүн мяха тушаалгаар 1987 оной түрүүшын кварталай даабаринууд баhал энэ болзор соо бэелүүлэгдэхээр хараалагдана.

hүүлэй жэлнүүдтэ ажахы дотор социальна хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулагдадаг болоо. Арбан хоёрдохи табан жэлэй хугасаа соо совхозой Загаhата hууринда худалдаа-наймаанай түб, соёлой байшан, больница, ниитын баани баригдажа, ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

Тиихэтэй хамта ерэхэ жэлдэ түрэл hууринаймнай үйлсэ гудамжанууд 5000 метрын зайда асфальтаар хушагдахаар хараалагдана. Тиин Агуу Октябриингаа алдарта 70 жэлэй ойн баярые hууричаа бүри болбосон түхэлтэй болгоод угтахамнай гээшэ. Саг жэлэй ошохо тума хүн зоной ажабайдал шэнэлэн хубилжа, hайжаржа байха ёhотой гэhэн мүнөөнэй эрилтэ иимэл ха юм даа. Тиимэhээ ажалшад, малшаднай нэн түрүүн ажалаа эрид hайжаруулха, бүхы юумэндэ шэнэ хубилалта хэхэ, ургалта туйлаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Хэжэнгын районой Загаhатын совхозой директор.

Социалис уялгануудай дүүргэлтэ шалганаба[…]

БЭЕЛҮҮЛХЭНЬ ЛАБТА[…]

Октябриин Революциин орденто «Нижнеангарсктрансстрой» трестын коллектив арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариhаа гадуур 500 мянган түхэригэй барилга хэжэ, ажалай бүтээсые 1 процентээр дээшэлүүлжэ, барилгын өөрын үнэ сэнгые 0,5 процентээр доошолуулха уялга абаа бэлэй. Гадна 700 тонно цемент, 1600 кубометр хюроодэмэл хэрэгсэл, 49 тонно бензин, 120 тонно дизельнэ түлишэ арьбалха, уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 117 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 1 миллион түхэригэй арьбалалта хэхэ гэhэн шиидхэбэри жэлэй эхиндэ хамтын суглаан дээрэ баталан абаа бэлэй. Буряадай участогай транспортна барилгашад хүнгэн бэшэ зорилго урдаа табяад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Барилга-хабсаралгын поёзднуудай, мастерска участогуудай бригаданuудай коллективүүд, хүдэлмэришэн бүхэн социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үдэр бүри эгээл hайн үрэ дүн туйлахын тула тэмсэнэ. Трестын захиргаан, партком, профком, комсомолой комитет барилгашадайнгаа эдэбхи, үүсхэл дэмжэн, ажал хэрэгээ hайнаар, аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ, шэнэ онол арга, оньhон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар тон ехэ туhаламжа хүргэдэг болонхой. Социалис мүрысөөнэй дүн саг болзортоо согсологдожо, эрхимлэhэн коллективүүдэй, хүдэлмэришэдэй нэрэ соло олоной дунда мэдээжэ болгогдоно. Эрхим hайн үрэ дүн туйлаhан хүдэлмэришэд урмашуулагдадаг, нэрэ солонь поездын, трестын, «ГлавБАМтоннельстройн» Хүндэлэлэй дэбтэр соо бэшэгдэдэг байха юм.

Байгша ондо трестын хүдэлмэришэд 400 гаран ехэ, бага объектнүүдые, байрын гэрнүүдые социально-соёлой байшангуудые ашаглалгада тушааха даабаритай. Эдэ бүхы объектнүүд дээрэ эршэтэй шанга ажал бурьялна. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив байгша ондо Северобайкальск станциhаа Кичерэ станци хүрэтэр түмэр харгы электрижүүлхэ даабаритай юм. Энэ харюусалгатай участок дээрэ эрхимэй эрхим хүдэлмэришэд ажаллажа, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Коммунист Я. И. Огородничугай хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив жэлэй туршада 2500 бахана тодхожо, электрын элшэ хүсэ дамжуулха линии татаха даабаритай. Энэ бригадын коллектив 2200 бахана тодхоод байна. Декабриин 15-да бүхы бахананuудые тодхожо, даабаряа болзорhоонь урид дүүргэхэ зорилготойгоор тус бригадын гэшүүд социалис мүрысөөндэ хабаадалсана. Я. И. Огородничугай бригадын гэшүүд эрхим түрүү ажалаараа БАМ дээрэ мэдээжэ болоhоор үнинэй. Эдэнэр Байгалай хадануудhаа Куанда хүрэтэр 620 километр түмэр харгын рельс табилсаhан алдартай. Мүнөө түмэр харгы электрижүүлэлсэхэ тон харюусалгатай ажал хэжэ, үдэр бүриингөө даабари 140—150 процент дүүргэнэ, олоной дундаhаа онсо шалгарна.

Залуу хүдэлмэришэн Я. И. Огородничугай бригадын гэшүүд олон жэлэй туршада яагаад ходоодоо үндэр hайн дүн туйлажа, нэрээ нэрлүүлжэ, солоёо дуудуулжа ябана хаб гээд hонирхомоор. Хэдэн жэлэй саана энэ бригадын гэшүүд «Хүдэлмэриин эстафетэ» гэhэн уряа доро социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ эхилээ hэн шуу. «Хүдэлмэриин эстафетэ» гэhэн уряа доро хүдэлхэдөө, барилгада хэрэгтэй материал гаргадаг завод, комбинадуудай хүдэлмэришэдтэй, БАМ-ай барилгашадтай ажалай хэлсээ баталаад, тэрэнэй дүүргэлтые шалгалсадаг, дундаа ябалсадаг байха юм. Я. И. Огородничугай бригадын коллектив Шимановскын түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые гаргадаг комбинадай коллективтэй нягта холбоо барисаатай болонхой. Тиимэhээл барилгын материал дутамаггүйгөөр абажа, даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ ха юм. Тус бригадын гэшүүд бүхы ажалаа ажахын тоосооной гуримаар дүүргэдэг. Хүдэлмэришэдэй хүсэл эрмэлзэлhээ, тэдэнэй үүсхэл оролдолгоhоо ехэ юумэн дулдыдадаг гээшэ ааб даа. Юрын хүдэлмэришэнэй тиимэ hэшхэлтэйхэнээр, ээзн ёhoop ажал хэрэгтээ хандан хүдэлөө hаа, үндэр бүтээсэ туйлаха арга боломжотой байhаниие Я. И. Огородничугай бригадын коллектив хэрэг дээрэнь харуулжа шадана.

— Манай трестын олон мянган хүдэлмэришэд партиин XXVII съездын хараалhан асари ехэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ оролдосотойгоор ажаллана. Социалис мүрысөөндэ олоороо, тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хамтын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Залуу хүдэлмэришэн В. М. Владимировай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд hара бүриингөө даабари 135—140 процент дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэнэ. Байгша оной гурбадахи кварталай дүнгөөр район дотор дэлгэрhэн мүрысөөндэ шалгаржа, КПСС-эй Северобайкальскын горкомой дамжуулгын Улаан вымпелээр шагнагдаа бэлэй. Н. П. Великий, С. М. Мавренко болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригаданuудай коллективүүд бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар хэжэ, даабаряа үлүүлнэ, барилгын шанар hайжаруулна, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлнэ. Иимэ урагшаа hанаатай, үүсхэлшэ хүдэлмэришэдэй үдэр бүри олон болоjo байдагынь hайшаалтай. Эдэнэрэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар БАМ-ай объектнүүд түргэнөөр, hайн шанартайгаар хэгдэнэ, даабари үлүүлэгдэнэ, —гэжэ трестын профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Е. Н. Васильев хүдэлмэришэдөө магтана.

Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив БАМ электрижүүлхэ даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Арбан hарынгаа даабари 125 процент дүүргээ. Шэнэ онол арга, оньhон техникэ үйлэдбэридөө амжалтатайгаар нэбтэрүүлhэн дээрэhээ ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлнэ, барилгын өөрын үнэ сэн доошолуулна. Жэлэй эхинhээ үйлэдбэридөө 92 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулаад байна. Барилгын эмхинүүдэй коллективүүдэй сэбэр олзо үйлэдбэридөө оруулха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. «Нижнеангарсктрансстрой» трестын зарим эмхинүүд ажал хүдэлмэреэ аша үрэтэйгөөр эмхидхэhэн дээрэhээ сэбэр олзо оруулдаг болобо бшуу. Барилга-хабсаралгын 669-дэхи поездын коллектив урдань ехэ гээгдэлдэ орожо, суглаанhаа суглаан бүхэндэ шүүмжэлэгдэдэг бэлэй. Поездын хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэришэд эдэ бүхы шүүмжэлэлнүүдhээ зүб тобшолол хэжэ, үйлэдбэридэ дайралдадаг дутагдалнуудые усадхажа эхилбэ. Энэ поездын коллектив бригадна подрядай гуримаар 79 процент ажалаа хэдэг болоо. Трестын коллективүүдэй дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ захалба. Янчукан станциин корпусуудые, байрын гэрнүү[…] циально-соёлой бай[…] дые барижа, даабари[…] уялгаяа амжалтатайг[…] лүүлжэ эхилбэ. Байгш[…] гурбадахи кварталай […] 107 процент дүүргэ[…] лэй бүтээсые 2,[…] дээшэлүүлээ. Шэнэ о[…] га, оньhон техникэ […] тайгаар хэрэглэhэн […] 669-дэхи поездын ко[…] үйлэдбэридөө 100 м[…] хэригэй сэбэр олзо […] КПСС-эй Северобайк[…] горком энэ бүхы түй[…] дыень үндэрөөр сэгнэ[…] шаг Хүндэлэлэй […] шагнаба.

Үйлэдбэридэ бии б[…] га боломжонуудаа […] бэрхээр хэрэглэжэ, […] оролдолго гаргаh[…] ашаар лэ барилга-х[…] гын 669-дэхи поезд[…] лектив гээгдэлhээ гар[…] рүүшүүлэй зэргэдэ […] Эдэнэр саашадаа б[…] шэтэйгээр ажаллажа, […] барилгые саг болзор[…] гэлсэжэ, саг үргэлжи[…] лалгада тушаалсахаар […] шиидэнхэй. Урдаа таб[…] рилгоёо бодото дээр[…] лүүлхэ дүүрэн арга […] тайшье гээд hанагдан[…]

Трестын бэшэшье п[…] дай коллективүүд хү[…] гын, шэнэдхэн хубилг[…] бан жэлэй түрүүшы[…] даабари болзорhоонь […] дүүргэхэ гэhэн хараа[…] готойгоор социалис мү[…] дэ хабаадалсажа, я[…] гүй үрэ дүн туйлана[…] га-хабсаралгын 708-д[…] ездын коллектив ре[…] кын, районой ажалшад[…] да дэлгэрhэн мүрысөө[…] химлэжэ ябаhаар. Гу[…] кварталай дүнгөөр […] Северобайкальскын г[…] дамжуулгын Улаан туг[…] нагдаба. Тус коллектив […] эхинhээ энэ тугаа […] абажа ябана. Энэ […] коллектив бүхы ажала[…] процентынь бригадна […] рядай гуримаар хэжэ, […] гашье объектнүүдые […] зортонь ашаглалгада […] Северобайкальскын […] на. Эдэнэр ойрын […] локомотивна депогой […] хи ээлжээниие ашаг[…] тушаахаар шиидэн[…] шангаханаар хүдэлжэ […] Тус поездын хүдэлм[…] даажа абаhан барилг[…] болзортонь дүүргэж[…] лалгада тушааhан лэ […] Энэнь заншалта боло[…]

—Ажахын тоосооной […] амжалтатайгаар үйлэд[…] нэбтэрүүлжэ шадаhан […] тивүүд барилга түргэн[…] хим шанартайгаар хэ[…] баряа үлүүлhэн лэ бай[…] 708-дахи, 607-доги, 6[…] 669-дэхи поездүүдэй к[…] тивүүд шэнэ онол арга[…] лэhэнэйнгээ ашаар лэ […] бүтээсэ туйлажа, гүрэн[…] бари дүүргэхэ, абаhан у[…] бэелүүлхэ хэрэгтэмнэй […] таяа оруулалсана,—гэжэ […] тын профкомой түрүү[…] Е. Н. Васильев хэлэнэ.

Арбан hарын дүн с[…] гаргаад үзэхэдэ, «Ни[…] гарсктрансстрой» трест[…] даабариhаа гадуур 5 м[…] түхэригэй барилга хэжэ […] Түмэр харгы электри[…] хүдэлмэри яhала үрэ […] Түсэбөөр хараалагдаhан […] ектнүүдэй 72 процент[…] лалгада тушаагдаад […] Ажалай бүтээсэ дээш[…] түсэб 1,5 процентээр […] лүүлэгдэбэ. Уялгануудай […] гэлтые шалгаад үзэхэдэ […] тын коллектив урдаа т[…] зорилгоёо бэелүүлхээр […] бэртэй.

— Бултанай оролд[…] ашаар лэ даабари боло[…] ганууд амжалтатайгаар […] лүүлэгдэнэ, —гэжэ Е. Н. Ва[…] сильев хэлэнэ.

К. ЖАМЬЯН[…]

Марксистско-ленинскэ hуралсал

МЕТОДСОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

Марксистско-ленинскэ hуралсалай талаар районно методсоведэй заседани болобо. hуралсалай шэнэ жэлдэ методсоведэй дүүргэхэ зорилгонууд болон политическэ гэгээрэлэй түрүүшын хэшээлнүүдэй дүнгүүд тухай КПСС-эй Хурамхаанай райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедые даагша Р. Е. Цыденова мэдээсээ.

«Бурятпромжилводстрой» трестын ПМК-да полит-hуралсалай ябуулагдажа байhан тухай ПМК-гай ахамад инженер, партийна эхин организациин секретарь В. И. Колмаков тоосоо. Методсоведэй гэшүүдэй зүгhөө предприятида үнгэргэгдэдэг политическэ hуралсалай хэмжээ дээшэлүүлхэ талаар тодорхой заабаринууд үгтөө.

Заседани дээрэ 1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ методсоведэй хүдэлмэриин түсэб баталагдаа, мүн гэшүүдэйнь дүүргэхэ уялганууд хубаарилагдаа.

В. ШАРАПОВА,
КПСС-эй Хурамхаанай райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедэй библиотекарь.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин эдэбхитэд

КОММУНИСТ, АГИТАТОР, ДЕПУТАТ

Хандагатайн леспромхоздо хүдэлдэг ажалай ветеран, эрхим агитаторнуудай нэгэн Петр Аристархович Стрежнев тухай хөөрэхэ хүсэлтэйбди.

Ажахымнай эрхим жолоошон замайнгаа эхиндэ слесарьээр хүдэлhэн байна. Удаань жолоошодой hургуули дүүргээд, 1950 онhоо, гушан зургаан жэлэй туршада, модо зөөнэ.

Тон гамтайгаар, амитай юумэндэл, техникэдээ тэрэнэй хандадагые Петр Аристарховичтай хамта хүдэлдэг нүхэдынь тэмдэглэдэг. Тэрэнэй жолоододог машина ходоодоо hайнаар заhабарилагданхай, сэбэр байдаг. П. А. Стрежневэй хүтэлбэрилдэг экипажай гэшүүд А. В. Нечнеров, И. В. Димов аха нүхэрэйнгөө жэшээ дахан, даалгагдаhан техникээ мүн лэ сэдьхэлээ табин харууhална. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада энэ экипаж түсэбтэ даабаряа саг үргэлжэ 120—130 процент дүүргэжэ ябаа. Леспромхозой жолоошодой бригаданuудай дунда энэ коллектив эрхимлэhэн байна.

Хамта хүдэлдэг нүхэдынь. Петр Аристарховичай түбшэн даруу, сэбэр сэхэ зангые үндэрөөр сэгнэдэг. Хүн талын, зүрхэ сэдьхэлэйнь шэнжэ шанар агитаторай хүдэлмэри ябуулха үедэнь тэрээндэ горитой туhа болоо гэжэ hанагдана. Энээнhээ гадна, коммунист Стрежнев агитаторай уялгада харюусалгатайгаар, зохёохы ёhoop хандана. Аман үгын агитациин хүдэлмэри өөрын онсо илгаатай. Нэн түрүүн хүн зонтой харилсажа шадаха хэрэгтэй болоно. Энэ талаар Петр Аристархович түрэлхиин абьяас шадабаритай. Ганса ажал хэрэгэй талаар бэшэ, мүн ажабайдалайшье элдэб асуудалнуудаар коллективэй гэшүүд тэрээндэ хандадаг заншалтай.

Дүй дүршэлтэй агитаторай коллективтэй хөөрэлдэжэ байхые нэгэтэ бэшэ шагнаа hэмди. Тэрэ яаралгүйгөөр, тон нягтаар бодомжолжо, үгэ бүхэнөө hайнаар сэгнэжэ, баримталжа хэлэдэг заншалтай. Хэлэhэн үгэнүүдhээнь ямаршьеб даа бата найдамтай, этигэл түрэжэ, үгэ бүхэндэнь этигэhэн мэдэрэлдэ нэгэтэ бэшэ абтаhанаа hанадагби. Энэньшье гайхалгүй. Петр Аристархович үлүү шашаг үгэгүйгөөр hанал бодолнуудаа найруулхые, үнэн зүбөөр, тодорхой хурсаар сэгнэлтэ үгэхые оролдодог.

Агитатор коллективэй гэшүүн бүхэнтэй хүдэлмэридэ тусгаар анхарал хандуулна. Хүн бүхэнэй hанал бодолнуудые, дура хүсэлые мэдэхэ, ойлгохые оролдодог. Тус тус хүнэй арга шадабариие, hанал бодолые, хүсэл зоригые али болохоор эдэбхижүүлхэ шэглэлтэй хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ. Тиигэжэ коллективэйнгээ гэшүүдэй ажалай болон ниитын эдэбхиие хүгжөөжэ шадана. Коллективтэ хүдэлдэг хүн бүхэнэй ажал хэрэгүүдhээ, ажабайдалhаа hабагшалан, хөөрөөгөө ябуулхадань, ханамжатай байдаг. Тиигэжэ коллективэй гэшүүн бүхэн ажал хүдэлмэриин асуудалнуудые зүбшэнэ, сэхэ шиидхэлсэнэ гээшэ. Экипажай ажал хэрэгүүдэй амжалтатай, урагшатай байhаниинь эндэhээ эхитэй гэжэ hанагдана.

Партиин съезд дээрэ тодорхойлогдоhон шэнэдхэн хубилгалгын хүдэлмэриие ажалша коллектив бүхэндэ ябуулха гэhэн эрилтые Хандагатайн леспромхозой коммунистнууд бэелүүлжэ байнхай. Модоной комбинадай парткомой гэшүүн П. А. Стрежнев шухала энэ хүдэлмэриие харюусалгатайгаар, эдэбхи абьяастайгаар ябуулна. Коммунист Стрежнев мүн арадай депутадуудай Новоильинскын поселково Соведэй депутадаар hунгагдажа, арадай түлөөлэгшын хүндэтэйшье, харюусалгатайшье үүргэ амжалтатайгаар дүүргэнэ. Ходоодоо урагшаа hанаатай, ажалдаашье, ажабайдалдаашье сэбэр сэхэ, өөрынгөө ажал хэрэгүүдтэ ходоодоо үндэр эрилтэ табидаг, мүн хамта хүдэлдэг нүхэдтөөшье үнэн зүбөөр, эрилтэтэйгээр хандадаг байhандаа иимэ нэрэ хүндэтэй гээшэ.

И. САРБАСОВА,
Хандагатайн леспромхозой парткабинедые даагша.

МАЛ АЖАЛ онсо тухала hалбари

АХЫН РАЙОНДО

ОРОЛДОСОТОЙ ХОНИШОН

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени ба партийна эхин организаци хоёр жэлэй саада тээ коммунист Галсан Лопсоновичой Дамшаевые гэр бүлөөрөө хонишон болохыень дурадхаhан байгаа. Энэ дурадхалыень тэрэ дэмжэhэн юм. Нүхэрынь Татьяна Ринчинсвна баhал партиин гэшүүн мүн лэ дэмжэлсэhэн байна. Тиигэжэ колхоздо хонишоной бүлэ нэмээ hэн.

Шэнэ ажалдаа энэ айл ехэ оролдосотойгоор, харюусалгатайгаар хандаа. Үбэлэй үедэ хони хурьгадтаа эдиүулхэ үбhэ тэжээлээ өөhэдөө бэлэдхэhэн юм. Мүн тиихэдэ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй үедэ хото хорёо соо заhагдаха, hэльбэгдэхэ хүдэлмэри өөрынгөө хүсөөр эмхидхээ. Ая, хагдаар баян үбэр уулануудай Обтой гэжэ үбэлжөөндэ Галсан Лопсоновичой бүлэ мүнөө байрланхай.

— Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб уялгануудые сүм дүүргэжэ, хони хурьгадаа гарза хоролтодо оруулангүй, хүшэ тамирыень доошолуулангүй тунга ногоондо гаргаха хүсэлэнтэйбди, — гэжэ хонишон хөөрэнэ.

Үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэжэ, оронойнгоо Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар тэдэнэр зэhэнхэй.

МАЛШАНАЙ АМЖАЛТА

«50 лет Октября» колхозой бэрхэ малшан, Ажалай Алдар Солын гурбадахи шатын орденто Василий Цыретторович Наханцаков Дэби голой Бэлшэр hууриндa үбэлжэнэ. Тэрэ Намсарай хүбүүнтэеэ хайнагуудые адуулдаг юм. Василий Цыреторович зундаа Дэби голой эхиндэхи хээрын бэлшээринүүдтэ малаа таргалуулдаг. Малаа адуулха үедөө забhарлал оложо, үбэлэйнгөө үбhэ тэжээл баhал өөрөө сабшажа хуряадаг юм.

Малшанай оролдосото ажал амжалтануудайнь эхин мүн. Жэл бүхэндэ В. Ц. Наханцаков hайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Адуулhан малнуудынь тобир тарган ондо ороно. Олон тугалнуудые түлжүүлдэг заншалтай.

Энэ үбэлжэлгые hайн үрэ дүнгүүдтэйгээр үнгэргэхэ зорилготой. Дүй дүршэлтэй малшанай ажал энэшье жэлдэ урагшатай байхань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ тон оролдосотойгоор, харюусалга ехэтэйгээр ажалдаа хандадаг юм.

ЖАХАНАА ГОЛОЙ ЭРЬЕДЭ

«Коммунизм» колхозой малша бүлэ — Сергей Содномович, Валентина Лопсоновна Сыреновтэн Жаханаа голдо үбэлжэжэ байнхай. Мүнөө дээрээ Жаханаада саhан бага, бэлшээри hайн. Дээдэ, Дунда Жаханаагаар тэдэнэй малнууд бэлшэнэ.

Ажалша бүлэ гүрэн түрын зүгhөө үндэр шагналнуудта хүртэhэн юм. Жэшээнь, Сергей «Шэн габьяата ажалай түлөө» медальтай, харин Валентина «Буряадай АССР-эй габьяата малшан» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй юм. Бэрхэ ажалшадай харууhалжа байhан залуу мал хүшэ тамир hайнтайгаар үбэлжөөндэ ороhон юм. Мүнөөшье тэрэл зандаа тобир тарган. Үбэлдөө ажалайнгаа энэл эршые малшад алдангүйгөөр хүдэлхөөр зэhэнхэй.

ХЭЛЭhЭНДЭЭ ХҮРЭХЭ

Урдань Сэрэнжаб Ошоровичой Доржиевай бүлэ эхэ хонидой отара даадаг hэн. Тиихэдээ тэдэнэр яhала hайн амжалтатай ажаллаhан байна. hаяхан Сэрэнжаб Ошорович Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа. Эхэ оромнай хонишоной ажалые үндэрөөр сэгнээ бшуу. Мүнөө үбэлжэлгын үедэ энэ бүлын гэшүүд Булаг гэжэ hууриндa 300 гаран толгой hубай хонидой отара даажа абанхай.

— Хонидоо hайнаар адуулжа, бултыень hайнаар ондо оруулхын тула оролдонобди, — гэжэ «Улаан-Аха» колхозой түрүү хонишон С-Ж. О. Доржиев хөөрэнэ.

Үбэлдөө хонидто үгтэhэн үбhэ тэжээлээ, бэлшээринүүдээ аша үрэтэйгөөр ашаглаха гэжэ хонишон ехэ оролдолго гарган ажаллана.

В. ГАЛСАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Л. В. Янданова (зураг дээрэ) Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаhанай фабрикада дүрбэн жэл ажаллажа, мэргэжэлэйнгээ нюусануудые гүйсэд шудалжа, дүй дүршэлтэй болоо. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн энэ оёдолшон халаан бүриин даабариие 120—130 процент дүүргэнэ. Л. В. Янданова байгша оной даабариие болзорhоонь урид дүүргэжэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй туршада бэелүүлхэ гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга hаяхан абаба. «Уран гартай мастер» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, мүн КПСС-эй горкомой, Октябрьска райкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

Д. АЛТАЕБАЙ фото.

Совет орон дотор

ЗАВОД ДЭЭРЭ — ВУЗОБСКА СЕМЕСТР

ЛЕНИНГРАД. «Буревестник» нэгэдэлэй цехүүд болон таhагууд эндэхи В. И. Ульянов-Ленинэй нэрэмжэтэ электротехническэ институдай аудиторинууд болгогдоо. Прибор бүтээлгын мэдээжэ фирмын мэргэжэлтэдтэй хамта автоматикын болон үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын кафедрын хүдэлмэрилэгшэд эндэ тусхай шэглэлтэй hуралсалай комплекс эмхидхэжэ дүүргэнхэй. Городой дүтэрхы ажалтай предприятинуудта хүдэлхэ инженернүүд болон технологууд эндэ бэлдэгдэдэг байха.

— Гансашье гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй бэшэ, харин инженернэ хэрэгые hайн мэдэхэ мэргэжэлтэд мүнөөнэй үйлэдбэридэ хэрэгтэй гээшэ,—гэжэ институдай ректор профессор О. Алексеев хэлэнэ.— Энээнэй урда тээ предприяти залуу мэргэжэлтэдые хүдэлмэриин шэнэ газарта hургажа үргэлжэлүүлдэг байгаа. Теэд ехэнхидээ энэ хэрэг хэдэн жэл унжагайрдаг hэн.

Үйлэдбэридэ абаhаар хүдэлжэ шадаха инженернүүдые бэлдэхэ зорилго табинаибди,— гээд эрдэмтэ тэмдэглэнэ. «Эршэдхэлгэ-90» гэhэн программа имагтал энээндэ шэглүүлэгдэнхэй. Тэрээниие бэелүүлгэдэ Нева дээрэхи хотын булта шахуу дээдэ hургуулинууд хабаададаг. Энэ зорилгоор багшанар, инженернүүд болон технологууд комплексын хэмжээгээр хамжаалан хүдэлнэ. Студентнэрые hургахада хэрэгтэй хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдые тус нэгэдэл үгэнхэй.

ЮРЭ БУСЫН ШАН

ГОТВАЛЬД (Харьковско область). Эндэхи РАПО-гой ажалшадта зорюулагдан юрэ бусын шан бии болгогдонхой. Тарялан болон фермэнүүд дээрэ хүдэлхэдэнь, түрэлхидтөө эдэбхитэйгээр туhалдаг үхибүүдтэй гэр бүлэ иимэ шанда хүртэхэдөө болохо. «Рассвет» совхозой хүдэлмэришэд Лидия Васильевна болон Николай Николаевич Комартан эгээл түрүүшын иимэ шан абаба. Гэр бүлын аха захань ахалагша класста hурадаг Андрей хүбүүнтээ ажахыдаа ургаса хуряалгада илажа гараа юм.

Тэрэнэй бүхы гэр бүлэ энэ илалтыень хубаалдахал ёhooроо хубаалдана. Хэрбээ Андрейн эсэгэтэеэ хамта ороохо ба саахарай свекло, кукуруза, наран сэсэг хуряалсаа hаань, табан дүүнэрынь овощ суглуулжа туhалhан байгаа. Лидия Васильевна Николай Николаевич гэгшэдэй эгээн бага дүрбэн үхибүүдынь мүнөө дээрээ ажахын хэрэгүүдтэ хабааданагүй.

Харин районой Соёлой ордондо эмхидхэгдэhэн hайндэртэ энэ гэр бүлэ бултадаа ерэhэн байна. «Лиманский» болон «Донецкий» совхозуудhаа Мирошниченко, Тишенко, Гуменюк гэгшэдэй үнэр баян гэр бүлэнэр тэдэнэртэй хамта сценэ дээрэ гаралсаа. Эдэ бүлэнүүдэй үхибүүдынь hургуулида hурахын хажуугаар эдэбхитэйгээр ажалладаг. Эдэ үхибүүдэй олониинь тракторай гү, али комбайнай штурвалда hуужа, оньhон аргаар үнеэдые hаажа шадаха.

АЭС-үүдтэ ХЭРЭГЛЭГДЭХЭ ТУРБИНА

ХАРЬКОВ. Эндэхи Кировэй нэрэмжэтэ заводой коллектив Ростовой АЭС-тэ тодхогдохо түрүүшын турбина бүтээбэ. Тус агрегат 1 миллион киловатт хүсэтэй.

— Түсэбтэ табан жэлэй эсэс тээшэ иимэ турбинанууд хоёр дахин ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болохо,—гэжэ предприятиин ахамад инженер В. Угольников хэлэнэ. — Тэдэниие бүри найдамтай болголгодо ехэ анхарал хандуулагдана. Программна хүтэлбэритэй нарин шэнэ түхеэрэлгэ заводой цехүүдтэ бии болоо. Хүдэлмэриин газарнууд шалгагдаhан, технологическа хүдэлмэри нарижуулагдаhан байгаа. Бүтээсэ ехэтэй техникэ 2—3 халаанда ашаглагдана.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдээр ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдаhан АЭС-үүдтэ зорюулан, Харьковска завод машинануудые бүтээнэ. Запорожско, Балаковска, Татарска болон Башкирска атомна электростанцинууд миллион киловадай агрегадуудые абаха байна.

ТЕЛЕФОНООР ХЭЛСЭГДЭhЭН БОЛЗОРТОО

ВИЛЬНЮС. Литвагай Купишска районой хүн зондо тааруу зохид болоо. Мебель суглуулха, карниз бүхэлхэ ба байра түхеэрхэ талаар бусад хүдэлмэри ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат […] абаа.

Телефоноор хонходоод, […] сарьнүүдэй, модошо дар[…] лай бригадые өөртөө […] сагта гэртээ асаруулжа […] хо. Бригада комбинадай […] риал дурадхадаг, үгышь[…] захилшын материалнуу[…] рэглэдэг.

— Экономическа туршл[…] эрхэ байдалда хүдэлхэд[…] зониие хангаха шэнэ ту[…] зануудые бэдэрхэ ёhoo[…] лонобди, — гэжэ комби[…] директор А. Грибаускас […] рэнэ. — Хүдэлмэриин эр[…] гөөр, ямар шанартайгаа[…] дэhэнhээ манай хүдэлм[…] дэй салин хүлhэн, шаг[…] хэмжээн сэхэ дулдыдада[…] лонхой.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ТҮБ УРИНА

СЕВЕРОМУЙСК. БАМ-а[…] рин тосхондо залуушуулай […] ралтын «Оазис» гэhэн түб […] дэнхэй.

Тоннельнэ отрядай […] «Горняк» гэжэ спортивна […] лексдо хооhон таhалга ту[…] жэ, hорилгын зал болгох[…] жэ шиидэhэн байгаа. Бай[…] энэ таhалгань hуурин то[…] ной залуушуулай өөрсэ[…] штаб болоо hэн. Залуушу[…] сүлөө сагые эмхидхэхэ түб […] гуулха гэhэн бодол эх[…] дэлhэн байгаа.

hүүлдэнь тус клуб ф[…] нуудтай болоо hэн. Залу[…] дигэй, аяншалагшадай кр[…] кинофотостуди эндэ бии[…] дэб янзын спорт эрхилдэг […] бүүд гурим журам сахих[…] ряд эмхидхэнхэй. Тэдэнэ[…] лициинхидтэй хамта диско[…] нүүдтэ дежурладаг. Клубэй […] шүүд сүлөөтэй сагаа hуу[…] тосхоноо болбосон түхэ[…] болгоно.

(ТАСС).

«...АЙ ҮЕЫН ХҮН»

...КУРСДО ЕРЭҺЭН ОЧЕРК

...АРШАГҮЙ ЗОРИГ

...хүдэлмэри юу барагдахаб даа. Тиигээд 1971 ондо гараа ехээр гэмтээхэдээ, тракторһаа болёо һэм,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Хайшан гээд, ямар усал аюул боложо, баруун гартнай иигэжэ гэмтээб гэжэ асуун алдаад, Чоён Вандановичай юундэшьеб гэнтэ гунигтайшаг шэнги болоһон шарайе харахадаа дуугай һуубаб. Тэрэмни тугаархи хөөрөөгөө ээрээ үргэлжэлүүлбэ.

— Хүнэй наһан соо элдэб юумэн ушаржа болохо юм даа. Тохёолдоһон бэрхэшээлһээ тунхарижа, урма зоригоо мохоод, бэеэ һула табяад ябаа һаа, доройтожо муу харгыда орожошье болохош. Эрэ хүн гээшэ эгээ үндэрые дабаха, эмээлтэ хазаартые доһоогоо баггааха шадалтай байха ёһотой гэжэ минии эсэгэ заагша бэлэй. Баабаймни модошо, түмэршэшье дархан хүн байгаа. Тиимэһээ бишье багаһаа түмэр түдэгэтэй, трактор, машинатай нолсолдохо дуратай һэм,— гэжэ хажуудахи нүхэрни хэлэнэ.

Эгээл энээнһээ уламжалан, тэрэ гараа гэмтээгээ гэжэ хэлэхэдэ болоно. Арбан гаран жэлэй саака намар трактораараа тоог дээрэ тэряа зөөжэ байхадань, ороохо сэбэрлэдэг ОС-4,5 түхэлэй машина эбдэрээд, ажал һаатахаяа байба.

— Чоён Ванданович, энээниемнай хараад, заһаад үгыт,— гэжэ тэндэ хүдэлжэ байһан хүнүүд гуйба.

Минии хэхэ юумэн бэшэ гэжэ хэзээдэшье арсадаггүй дээрэһээ тэрэ үнөөхи агрегадыень носожо ороо бэлэй. Ямаршье юумэнь эбдэрһэн байгаа юм, гэнтэл тэрэнэй барабаниинь хүдэлхэдөө, Чоёной баруун гарыень татажа абашоо. Эндэ байлсаһан залуу агроном хүбүүн зайн галай оньһониие зогсоожо үрдеэ.

Ажахын ахамад агроном байһан В. Б. Бужинаев тэрэ дары гараа гэмтэһэн Чоёниие машинаар шэрэжэ, районой түбэй больницада абаашаа. Баруун гарынь сербуудаа хүрэтэрөө — ехээр низа-биса хэбшуулһан байжа, врачнууд тэрэнииень тайраха баатай болоо.

Үрөөһэн гартай ээрэмдэг, үлбэр хүн болоод юу хэхэ гээшэбиб? Тракторта һуухамнишье болигдоо. Ямар нэгэ хүнгэхэн ажал бэдэрхэ гүб, али гэмтэһэн гараа урдаа баряад, ажал хэнгүй, архидаад ябаха гүб гэһэн бодолнуудташье тэрэ нэгэнтэ бэшэ абтаа. Тээд хүн үхэлһөө бэшэ бүхы бэрхэшээлые дабажа шадаха юм. Гансал ахир, аймхай бодолдо диилдэжэ болохогүй гэжэ ямаршьеб нэгэ ном соо уншаһанаа баһал һанаандаа оруулба.

Нэгэтэ танил хонишон Радна Содномович Дампилов уулзаад иигэжэ хэлэбэ.

— Чоён, ши намдаа орэ. Түрүүшээр гансал хонидые адуулаад ябахаш. Мори унаад, хонидой хойноһоо ябажа ядаха һэн гүш.

Удааншье бодожо байнгүй Чоён Ванданович тэрэ хэлээшээрнь хонишон болобо. Түрүүшээр үсөөн бэшэ бэрхэшээлнүүд ушараа. Ядахын сагта баруун гаргүй хүндэ мори өөрөө эмээллэхэ, уламыень татаханшье хүнгэн бэшэ һэн. Ахалагша хонишон мориинь эмээллээд үгэдэг, сэдьхэл бодолыень али болохоор заһадаг, дэмжэдэг байгаа. Зүүн гартаа эса, тармуур бараад, баруун мухар гараараа дунгэлсэжэ, үбһэ, һолоомо хонидто тараажа үгэдэг, шадаха зэргээрээ бусадшье ажал хэжэ туршадаг бэлэй.

Тиигэжэ хоёр жэл тухай туһалагша хонишоноор хүдэлөөд байхадаа, Цыден-Ешэ нүхэртөө нэгэтэ иигэжэ хэлэбэ:

— Гэр бүлөөрөө нэгэ отара даажа абаад хүдэлжэ туршахамнай гү? Мухаршье гартай һаа, биш энэ тэрэ ажал хэжэ шадаха болооб. Үхибүүднэйшье томохон болобо. Туһалалсака аабза.

— Өөрөөл мэдыш даа. Иимэ хүшэр хүндэ ажалда хэр тэнсэхэ хүмши? Ондоо хүнгэншэг хүдэлмэридэ ябаа һааш дээрэ бэшэ гү? — гэбэ нүхэрынь.

— Үгы, туршаад лэ үзэе. Дурлаһан мэлхэй далайе гаталха гэлсэгшэ гүб,— гэжэ үбгэниинь зориһонһоо тунхаринагүй...

Тэрэ гэһээр Ч. В. Раднаевтан арба гаран жэлдэ эхэ хонидые харууһална. Түрүүшын жэлдэ эмэ хурьгадые даажа абаад, тэдэнээ томо болгожо, түлгэ байхадань искусственна аргаар үрэжүүлээд, тэдэнэйнгээ зуун эхэ хонин бүриһөөнь дундаа зэргээр 88 хурьга түлжүүлһэн юм.

— Абаһаар дүршэл шадабари багатай байгаад, ажалайнгаа нарин онол оншые хүсэд олоогүй байһан дээрэһээл һанаһанда хүрэмэ үрэ дүн түйлажа бираагүйбди. Абаһаар нилээд хүндэхэн байгаа. Тухашарха, тулгардаха сагууд яһала болоо ааб даа,— гэжэ ахалагша хонишон хөөрэнэ.

Тиигэжэ хэлэхэдэнь тэрээндэ ямар бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһониинь ойлгогдоодхино. Илангаяа үбэлдөө түл абалгын үедэ ямаршье хонишонойдо ябахада, хаанашье хүшэ хүрэжэ ядашаһан, айхабтар сүлөөгүй байдаг ха юм. Хоёр гартайһаа наана, дүрбэншье гартай байдаг һайб гэхээр болохол. Хэдэн зуун хурьгадые үдэрэй хэды дахин эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлхэ, эдеэлүүлхэ, уһалха хэрэгтэй. Үдэр бүхэндэ хэдэн арбаад хонид түрэжэл байха, зариманиинь хурьгадаа голохо, тэдэнээ садхаахагүй, дэлэн багатайгаар түрэхэ. Эдэ бүгэдэ гол түлэб ахалагша хонишонойл толгой дээрэ тудадаг ажал ха юм даа.

— Би гансаараа хайшан гээд эдэ бүхы ажалай урда орохо һэмбиб даа. Цыден-Ешэ хүгшэмнил тулажа гарана. Һүүлэй хоёр жэлдэ Галина Бадмаева Булат Жапов гэжэ хоёр залуушуул хурьгадыемнай абалсажа туһалаа. Эгээ бага Николай хүбүүмнай хоёр жэлдэ мантаа хүдэлэлсөөд, мүнөөдэ Совет Армиин албанда ошоо юм,— гэжэ Чоён Ванданович хөөрэнэ.

— Танай бригада зуун эхэ хонин бүриһөө жэлдээ хэды хурьга абадаг гээшэб? — гээд асуубаб.

— Үнгэрһэн арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй һүүлэйнь гурбан жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга алгадгүй абаад байгаабди. Тэдэнэй урда тээхи хоёр жэлдэнь зууһаа 90 гаран хурьга түлжүүлээ һэмди. Харин энэ жэлдэ бүхы 606 эхэ хонидһоо бүхыдэнь 610 хурьга томо болгожо тушаагаабди. Һоһо хайшалха түсэбнайшье ходо дүүргэгдэдэг юм. Өөлэдынгөө һанаанда одоол энэ жэлдэ бүришье олон хурьга абаха аабзабди гээд хүлеэһэн зомди. Тээд яһала оролдожо, үрэжүүлһэн хонидоймнай нэгэ хэдынь юундэшьеб һубай байшоо. Асаргадаһан үрэнь муу байгаа гү, али намартаа үшөө хүсэд таргалаагүй зарим хонид хээлисэ барижа шадаагүй гү даа. Юрэдөө хонидһоо хурьгадые олоор абаха хэрэг олон юумэнһээл дулдыдадаг гээшэ,— гэжэ нүхэр Раднаев саашань нэмэнэ.

Энэ хонишон һүрэгтөө эдюулхэ үбһэ зеленкые өөрөө сабшажа, хуряажа абадаг, хашаа, хорёогоо баһал өөрөө заһабарилдаг гэжэ дуулаад, ганса гартай шахуу хүндэ колхоз, отделени, бригадань туһалдаггүй юм гү гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдһөө сэхэ асуубаб.

— Туһалангүй яахабибди. Тээд Чоён Вандановичнай гар муутайб гэжэ ходо янгархажа, өөртөө али болохо хүнгэлэлтэ эрижэ ябадаг хүн бэшэ. Үлүү үгэ дуугүйхэноор лэ бүхы ажалаа бүтээжэл байдаг гээшэ. Отара шадараа 50 шахуу гектар сабшалантай юм. ЛМО-гой бригада тэндэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа үгэдэг, үнинэй луговод Т. Б. Цыренов газарыень хабартаа уһалдаг. Үбһэеэ сабшаха болоходонь, тракторай косилка үгэдэгбди. Хонишон өөрөө үхибүүдээ, ашанараа суглуулжа, тэрэ үбһэеэ хуряажа абадаг юм. Библиотекареэр хүдэлдэг ехэ басаган Дари-Сүрүн Дэлгэр-Сүрүн нүхэртэеэ жэл бүри үбһыень абалсадаг. Энэ жэлдэ Раднаевтан 800 шахуу центнер үбһэ хуряагаа,— гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Л. С. Мадагуев хэлээ һэн.

Тангариг гэжэ газарта түхеэрэгдэһэн үбэлжөөнэйнь байра байдал дарагар һайн, бүхы юумэнь ябтаб байса хэгдэнхэй харагдана. Ажалша бүхэриг хүнэй гар абаһаар мэдэгдэнэ. Хонишоной ажал гээшэ үдэрһөө үдэртэ барагдашагүй олон, ехэ, бага хүдэлмэриһөө бүридэдэг. Залхуурангүй, заримдаа хүсэ хүлһэеэ, бэеэшье гамнангүй хүдэлһэн хүн лэ зориһондоо хүрэдэг байна.

Чоён Вандановичын марялгүйшэг, бага бүхын татаһан бэеые, аалиншаг хүдэлсые харахада, ёһотойл хүдэлмэришэ хүдэр, гаһар хүсэтэй хүн гэхээр бэшэ. Тээд тэрэ нугаршагүй эрэлхэг зоригоороо, һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлээрээ ажабайдалда ушарһан бүхы бэрхэшээлнүүдые, ажалай үндэр дабаануудые амжалтатайгаар гатална бшуу.

М. НАМЖИЛОВ.

ИНДИ. Висакхапатнамда металлургическа шэнэ заводой барилга түлэг дундаа. Хоёр ороной харилсаа холбооной үндэһөөр бодхоогдоһон хара металлургиин гурбадахи барилга болоно. Советскэ Союзай туһаламжаар бодхоогдоһон Бокартахи, Бхилайдахи металлургическа асари томо заводуудта Индидэ хайлуулагдадаг буладай 40 процентнь мүнөө эндэ хайлуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет, энэдхэг инженернүүд Висакхапатнамдахи заводой дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

КУБЫН ПАРЛАМЕНТДА ҺУНГАЛТА БОЛОБО

ГАБАНА. Кубада республикын хуулиин дээдын орган болохо арадай засагай национальна ассамблейдэ һунгалта болобо. Арадай засагай нютагай зургаанууд табан жэлэй болзоороор депутадуудые һунгаба. Эрхэ сүлөөгэй олтирог дээрэ иимэ 169 зургаан тоологдодог.

Национальна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро, Кубын КП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь Рауль Кастро арадай засагай национальна ассамблейн гэшүүдээр һунгагдаба. Парламентын шэнэ бүридэлдэ бүхыдөө 510 депутат түлөөлэгдөө. Байгша оной декабриин 27-до тэдэнэр түрүүшынгээ засседаниида суглараха. Тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд болон залуушуул нилээд олон болоо. Парламентаринуудай хахадһаа олониинь уялгануудаа түрүүшынхеэ бэелүүлхэ юм.

КИМ ИР СЕНЭЙ АЛБАНАЙ ХЭРЭГЭЭР СССР ОШОҺОН ТУХАЙ

ПХЕНЬЯН. ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь, КНДР-эй Президент Ким Ир Сенэй хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР ошолгын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин ТПК-гай болон КНДР-эй хүтэлбэрилэгшэтэй уулзалгын удха шанар тухай статья «Аха дүү ёһоной хэтэ мүнхын хани барисаан» гэһэн гаршаг доро «Минчжу Чосон» газетэ гаргаа.

Империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр, бүхы дэлхэй дээрэ, тэрэ тоодо Азиин-Номгон далайн оршондо, амгалан тайбан ба аюулгүй байдал хамгаалан, социализмын болон коммунизмын хэрэгэй илан мандахын түлөө сугтаа тэмсэхээр хоёр ороной шууд шиидэнхэй байһаниинь хөөрэлдөөнүүдэй үедэ элирхэйлэгдэһэн байгаа, гээд статья соо хэлэгдэнэ. СССР-эй болон КНДР-эй хоорондохи заншалта хани барисаан болон харилсаа холбоон элдэб һалбаринуудаар амжалтатайгаар хүгжөөгдэнэ гээд Москвада ханалтатайгаар тэмдэглэгдэһэн байна. Тэдэниие саашадань үргэдхэхэ талаар шухала хэмжээнүүд зүбшэн хэлсэгдээ.

Социализм байгуулха, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совет хүнүүдэй түйлаһан амжалтануудые КНДР үндэрөөр сэгнэдэг. Эсэгэ оронои сүлөөрэлгын дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, мүн дайнай һүүлээрхи һэргээн бодхоолгын жэлнүүдтэ корей арадта материальна ба сэдьхэл бодолой туһаламжа үзүүлһэн Советскэ Союз КНДР-эй үнэн зүб хэрэгые мүнөөшье батаар баримталдаг гээд газетэ тэмдэглэнэ. Энэ хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые батадхан, СССР-тэй ба бусад социалис оронуудтай хани барисаа улам бэхижүүлхын түлэ КНДР бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ юм, гэжэ «Минчжу Чосон» онсолон заана.

АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ АСУУДАЛНУУДЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Уласхоорондын амгалан тайбан байдал үнэхөөрөө хангаха гурим байгуулха тухай бүлэг социалис гүрэнүүдэй резолюциин проект ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедэй анхаралда байба. Энэ хадаа политическэ шэнэ ёһоор бодомжолгын жэшээ болоно гээд уласхоорондын хамтаралай түлөөлэгшэд тэрэниие сэгнэнэ.

Социалис гүрэнүүдэй дурадхал болбол уласхоорондын аюулгүй байдал хангалгатай холбоотой бүлэг асуудалнуудаар үргэн ба үрэ түгэс хөөрэлдөө эхилхые уряалһан уряа болоно, гээд Шри-Ланкагай түлөөлэгшэ Т. Фернандо мэдүүлбэ. Хёмроо зүришэлдөөнэй орондо харилсаа холбоо бэелүүлхые оролдодог бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронууд иимэ хандасые дэмжэдэг.

Уласхоорондын хёмроо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёһоор гуримшуулха, шахардуу байдал һуларуулха, нэн түрүүн дэлхэйе ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдһээ сүлөөлхэ дэлхэйн удха шанартай асуудалнуудые шиидхэхэ замуудые хамтаараа бэдэрхэ хэрэгтэй гээд М. Марин-Бош (Мексикэ) зааба.

Гүрэнүүдэй аюулгүй байдал үнэхөөрөө хангаха гурим байгуулхын тула хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхые уряалжа, Монголой гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо К. Олзвой ООН-ой хуралдаанда хабаадагшадта хандаба. Бидэниие нэгэ зорилго нэгэдхэнэ: ядерно-замбуулинай ээрын гол асуудалые шиидхэхэ арга зам бэдэржэ олохо шухала. «Адли айдаг байлгын» хараа бодол ядерно-замбуулинай зуун жэлдэ дэлхэйн хамтаралай аша туһада таарануй, тэрэниие уласхоорондын аюулгүй байдалай гуримай хараа бодолоор һэлгэхэ шухала, гээд Чехословакиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Ш. Мурин мэдүүлбэ. Буу зэбсэг яралтайгаар бүтээлгые хизаарлаха ба буу зэбсэг хуряаха эгээл шанга асуудалнууд шиидхэгдэбэл, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай бата үндэһэ һуури байгуулгада түйлай шухала удха шанартай байха.

МЕНГИСТУ ХАЙЛЕ МАРИАМАЙ МЭДҮҮЛГЭ

АДДИС-АБЕБЭ. Гэзгдэнги байдалаа усадхахадань, социальна үнэн зүб байдалтай общество байгуулхадань интернациональна туналамжа үзүүлдэг байһанайнь түлөө Эфиопиин арад зон Советскэ Союзда гүнзэгы ехэ баяр баясхалантай байдаг гээд Эфиопиин Хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Социалис Эфиопиин Сэрэгэй захиргаанай саг зуурын соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Менгисту Хайле Мариам мэдүүлбэ.

Эфиопиин революцида эгээл хүшэр хүндэ үдэрнүүдэй тохёолдоод байхада, совет ханинарай дэмжэлгые саг үргэлжэ мэдэрдэг һэмди, гээд тэрэ хэлэбэ. Национальна хүгжэлтын замаар Эфиопи үшөө олохон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха болоно. Иматгал тиимэһээ Советскэ Союзай Коммунис партитай бүхы талын холбоо барисаа үргэдхэхые ба гүнзэгырүүлхые, Советскэ Союзай болон Эфиопиин арадуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлхые Эфиопиин Хүдэлмэришэнэй парти саашадаашье эрмэлзэдэг байха юм.

Буряадаймнай уран зохёолшодой шэнэ бүтээлнүүдһээ

БАЛДАН ЯБЖАНОВ

Эртын шүүдэр

Повестьһоо хэһэг

Уран зохёолшо Балдан Ябжанов дайнай үедэ хүдөө нютагта болоһон үйлэ хэрэгүүд тухай «Эртын шүүдэр» гэжэ повесть бэшээ. Наһаа хүсөөдүй, дала мүрөө хүдэржөөдүй гэнэн хонгор үхибүүд, эльгэ нимгэтэй эжынэр, эдир залуу бэреэд, басагад, үндэр наһатай үбгэд, хүгшэд тухай сэдьхэлэй уяраар энэ повесть соо домоглогдоно.

Уран зохёолшын шэнэ бүтээлһээ хэһэгүүд уншагшадай анхаралда дурадхагдана.

...ХАРА СААРҺАНАЙ ерэһэн тэрэ муу заяата үдэрһөө хойшо Майтагсаан үйдхар гашуудалда дарагдажа, үгэ дуугүй болошобо. Абай Гэсэрэй агуу баатарнуудай мүнгэн дуулгата малгайнуудые һануулһан мундаргануудай хурса-хурса оройнуудые улаан алтаар гагнажа байһан үглөөнэй наранай гэрэлтэ туяашье, һэрюухэнээр, сэнгүүхэнээр амилагдажа байгаа арюун агааршье, аляа, хонгор нүхэдэйнь шууяатай хүхюун хүлгөөншье, угайдхадаа, хаа яахана дүүнэртэнь асардаг халуун хилээмэншье Майтагсаание баясуулнагүй.

Нүхэрэйнгөө гуниг, гашуудалые тараахын тула али болохо аргаараа оролдоноб. Тээд ямаршье үрэ гаранагүй. Хайрата эсэгынгээ алуулһые иимэ ехээр нүхэрни шаналаа, гашуудал, гажаралай хорото хорхойдо һанаан зүрхэеэ иигэжэ химэлүүлжэ ябана гэжэ би ойлгоходоо, һууха-байхашье газараа олоногүйб.

Һанаа амар ябаха аргамгүй. Юундэб гэхэдэ, иимэ зоболондо дарагдаһан нүхэрөө абарха шадалгүйдөө, зүнгөө тээришэһэн хүн шэнги болошоноб... Нэгэ заримдаа эсэгэнэрээ үдэшэһэн сагаа һанажа, тиихэдэ Зунды ахын хэлэһэн үгэнүүдые ухаандаа оруулжа, эрэлхэг зоригтонь үнэн зүрхэнһөө һүгэдэжэшье ябанаб:

— Бидэ яһаашье хүхараа һаа, түрэл тоонтодоо дайсадые оруулхагүйбди! — гэһэн нангин үгэнүүдыень дахин-дахин ухаандаа дабтажа, шэбшэжэ ябахадаа, харин харата дайсадые тогтоохо, һүнөөхэ, гэдэргэнь намнахын тула Зунды ахай үхэлһөө айнгүй дайлалдажа унаа гэжэ Агуу ехэ Илалтын жасада алтан амиая үгэһэн баатаршалгаараа манда эрэлхэг зоригой жэшээ харуулаа гэжэ хүбүүндэнь хэлэхэ аалши?.. Үнэн нүхэрэйнгөө иигэжэ айхабтар ехээр зобожо байхада, яажа туһалхаб, яагаа һаа, гуниг гашуудалыень сэлмээхэ гээшэб? Иимэ хүндэ асуудалда харюу үгэхэ ухаамни хүрэнэгүйл даа, халагни халаг!..

Нэгэтэ үдэшэлэн сайлажа һуутараа, бэеэ барибагүйб:

— Иибии, Майтагсаанда яажа туһалхабиб!.. Ямаршье юумээр һонирхоногүй. Үгэ дуугүй, угаа ууртай, хара хирээгэй халдашагүй болошоо.

— Эльгэ нимгэнтэй хүн иимэ ехээр гашуудана ха юм даа, баарһан,— гэжэ эжымни хүндөөр һанаа алдан дуугарба.— Нүхэрэйнгөө иимэ хүндэ байдалда орошоод байхада, хажууһаань бү холодо. Шадал зэргээрээ туһалжа яба.

— Юугээр туһалха хүнбиб? — өолоһон шэнгеэр дуугарбаб.— Наранай дулаан элшэдэшье, үглөөнэй сэлмэг агаарташье баясанагүй. Нүхэдэйнгөө наада, энеэдэндэшье, дуратай багшынгаа үгэ, зугаадашье һамаарнагүй. Ехээр ядахадаа, дүүнэртэнь хилээмэ абаашажа үгэхэдэмни, урданайхидаал хүхинэгүй. Юумэн бүхэнһөө холодошоһон шэнги...

— Тиигээ һаа, ондоо арга олохо хэрэгтэй,— гэжэ эжы хэлэбэ.— Ойдо гарагты.

— Юу хэхэоэ?...

— Агнагты.

— Агнахаяа гү? Буу барижа үзөөгүй аад?..

— Заал һаа, буу барижа агнаха юм аал?

— Ямар хүн буугүйгөөр агнаха юм? — гэжэ гайханаб.

— Бодожо үзыш даа, хүбүүмни...

— Санаартшье наадая гэжэ ядааб, конькигааршье һолжоржо үгэнэгүй.

Эжы стол дээрэхи аяга, шанагаяа хуряаба. Тиигээд шэлтэй лампаяа носообо. Оёдолойнгоо юумэ хэдэг заахан модон хайрсагаа асаржа табяад, тэрээн соохоо шүрбэһэ, үнтэлэг гаргажа, һабуудые томожо оробо. Саб сагаан шүрбэһэнэй нариихан сагаан утаһа, мүн хагдарһан ногооной үнгэтэй үнтэлэгтэй томогдоһон утаһануудые гаргажа, ажалша, шүрбэһэлиг хургануудаараа орёожо, томожо һуугаад, уташье, бүхэшье һабуудые бэлдэнэ. Хурса хутагаар отолхоһоо наашаа юугээршье таһаршагүй һабуудые томоно. Дайнай үеын хомор хооһон сагта эжынэрнай иимэ һабуудаар янза бүриин гуталнуудые оёжо, маанадтаа үмдэхүүлдэг байһан юм. Ажалда үмдэхэ гутал, һургуулидаа үмдэхэ хонинойшье, гуранайшье арһаар гуталнуудые булгайр хашааһаар хашажа, гоёожо байгаад оёгшо бэлэй.

Бишье баһа столдо һуужа, хэшээлээ бэлдэжэ оробоб.. Тээд хэшээлдээ анхаралаа хандуулжа шаданагүйб. Толгойдом юуншье ороногүй. Уураг тархи соомни Майтагсааһаа ондоо юумэ һанагданагүй. Ямар аргаар нүхэртөө туһалхаб гэһэн бодолһоо ондоо юуншье үгы...

«Мүнөө Майтагсаандаа туһалаагүй һаа, хэзээ туһалхабиб даа?.. Нүхэрһөө холодонгүй, ходо хажуудань байха зэргэтэйб»,— гэжэ сэдьхэнэб...

Тиигэжэ һуутараа, эжынгээ томожо һууһан нариихан утаһа гэнтэ обёоржо, үни һуубаб. Байһаар байтараа, энэ шүрбэһэн һабуудни нариихан түмэр утаһаар хэгдэһэн урьха һануулжархиба. Хоёр жэлэй саада тээ Пүрбэ ахатан, яагааб даа һалгайбша Пүрбэмнай, энэ һабуудтал адли нариихан проволокоор урьха хэжэ, тэрээндэ шандага торгоожо асараад байһаар, эжыдээ хорюулһан юм.

— Эдихэ хоолоор дутаагүйш! Яахаяа энэ зэмэгүй амитаниие зобоожо, нүгэл хэжэ байнабши? Боли! — гэжэ хүбүүндээ уурлаһан байгаа.

Дайн дажаргүй, амгалан, тайбан байдалай үе сагта минии иигэжэ шандага урьхадаа һаа, эжы намайе хорихо байгаа ёһотой. Харин мүнөө шандаганда урьха табяа һаа, нүгэл абахаһаа айнагүйб. Эжымнишье хорихогүй гэжэ тухайлнаб. Нүхэрөө һамааруулжа, сэдьхэлэйнь үбшэнһөө эмнэхэһээ ондоо ямаршье бодол намда үгы. Ухаандаа иимэ тобшолол хэһэн би дэмырһэн хүндэл һууриһаа гэнтэ һүрэжэ бодобоб.

— Иибии, ойлгооб, ойлгооб! Одоошье ухаандам оробо лэ! — гэжэ байгаад хатарнаб, дэбхэрнэб.

— Юу һанаабши, хүбүүмни? — гэжэ эжымни миһэрбэ.

— Модо руу ябахабди,— гээд, эжыгээ хүзүүдээд абанаб.— Шандагадта урьха табихабди. Ой соохи агаараар амилжа ябахада, ямар гоё гээшэб?!

— Юугээр урьха хэхэ зомта? — гэжэ эжы мэхэтэйхэнээр асууба.

Томожо һууһан һабууд тээшэнь би зааба:

— Арсахагүй бэзээш, иибии?

— Ямар эхэ хүбүүдтээ туһалхагүй юм? — гэжэ урдаһаамни асуухадаа, эжымни хэлэшэгүй баяр, бахархалаар халима нюдөөрөө энхэрнэ.

— Майтагсаамнай һамааржа, уй гашуудалаа сэлмээхэ!.. Дүүнэрээшье үдэрэй нэгэ садхаагаа һаань, тэдэнь үлэ залгажа, үбэлөө дабажа гарахал! — гэжэ байжа дуугарнаб.

— Майтагсаанаа һэргээжэ абахаһаа ехэ зол шамда үгы, хүбүүмни .Тиигэбэшье хэшээлээ мартангүй ябыт даа...

Үглөөгүүр һэрихэдэмни, гадаамнай саб сагаан саһан. Дэлхэйн бүхы уй гашуудалые хушаһан шэнги... Хүбэн сагаан хүнжэл дээгүүр сасарһан наранай туяаһаа һаргахаар. Иимэ сэлмэг, иимэ сэбэр үдэрһөө толгоймни эрьехэдэл гэнэ. Орьёл үндэр, һүрөөтэ ехэ хадануудни ногоон, шараар эреэлжэ харагдаһан торгон нэмэргээ орхижо, сагаан дэгэлээ үмдэнхэй, тала дайдамни баһал сагаан... Зоболон гашуудалда дарагдаһан зониие һамааруулха гэһэн шэнги...

Аяар холын баруун зүгтэ, үгы-ы буруу юумэ хэлэжэ байнаб, манай этэшэ соо, гал гуламтымнай дэргэдэ дэлхэйн түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй айхабтар тэмсэл болоно, энэ хатуу шанга тэмсэлдэ манай ажабайдалай, зол жаргалай хуби заяан шиидхэгдэжэ байна. Энэ дайн байлдаанда маанадай эсэгэнэр, аханар алдалан унана гэжэ этигэхын аргагүй гэгээн, сагаан үдэр мүндэлбэ...

Майтагсаанайнгаа гэр тээшэ гэшхэлнэб. Үншэрэлгын гунигтай залинда гэнтэ сохигдожо, сэдьхэлэй үбшэндэ шүдэрлэгдэһэн нүхэртөө һанаагаа зобоноб. Урдаһаань сэхэ харахаяа зүрхэсөөгүйшье һаа, үнэн нүхэрэй ёһоор туһалха гэжэ ябанаб. Сэхыень хэлэхэдэ, үбшэн зоболонһоонь эмнэхэ эльбэ шэдеэр баян бэшэ хадаа энэ һэдэлгэдээ этигэнэгүйб. Гэбэшье арһан сүүмхэ соогоо ябаһан шүрбэһэн һабуудни хэбэрэгхэн найдал зосоомни түрүүлнэ. Юундэб гэхэдэ, аймхай, һэргэг шандагадта урьха табижа, ой модоной эмтэй домтой агаараар нүхэрөө амилуулжа туһалха байһандаа этигэнэ ха юмбиб. Энээнһээ ондоо ямар арга намда байха һэм даа.

Нүхэрни үнеэн буруу хоёртоо үбһэ үгэжэ байба. Хажуудань туласа ерэбэб. Майтагсаан үгэ дуугүй, жэгтэй шэрүүн болошоһон саанаа, хамаагүй болошонхой хэбэртэй. Баяраа багтаажа ядангяар амаршалхадамни хараншьегүй, толгойгоо тонгогод гүүлэбэ.

— Модо руу ошохомнай гү?

— Юундэ?

— Шандага агнахабди.

Майтагсаан дала мүрөө хабшагад гүүлэбэ.

— Урьха табихабди. Энэ харыш,— гээд, сүүмхэ соохоо нэгэ хэды һабуудые гаргажа, Майтагсаандаа харуулхадамни, тэдэниие мни тоохогүйһөө гадна, харабашьегүй. Хайхарамжагүйгөөр дуугарба:

— Хаял даа.

— Юугээ тэнэжэ байнаш даа? — гэжэ «уурлажа» эхилбэб.— Дүүнэрээ хайрлахаяа янабши?! Хооһоор тооной байна ха юм.

— Өөрөө мэдэнэб...

— Мэдэжэ байгаад, юу дуугарна гээшэбши? Юунэй түлөө аханьгээшэбши? — гэхэдэмни, Майтагсаан юушье дуугарангүй доошоо харашаба.

— Ябая, туршаад үзэел,— гээд үсэд нэтэрүүгээр нүхэртөө хэлэнэб.— Ябаһан хүн яһа зууха, хэбтэһэн хүн хээли алдаха гэлсэгшэ бэлэйл. Али иигэжэ эльгээ тэбэреэд һуухамнай гү?

Майтагсаан анирггүй. «Үдэр ошохо бүри энэмни наршыжа байна гээшэ гү?» — гэжэ ойлгоходоо, зосоомни нуудажа... нюдөөрни дүүрэн уһан сугларшаба хэбэртэй. Зүгөөр шадал соогоо бэеэ баринаб... Бүхы зоригоо зангидажа-зангидажа:

— Шинии залхуураа һаа, би гансаараа ошохомни,— гэжэ дуугархадаа, шүүмжэлһэн нюдөөр хүлһөөнь оройдонь хүрэтэр шэрбээд, гэдэргээ эрьежэ ябаха зуураа: «Эгээл үбшэнтэй газарыень дайраба хаб. Дүүнэрээ хайрлаа һаа, намтай ябалсана ааб даа. Хэрбээ минии гансаараа шандага барижа асараа һаа, ямар нюураараа дүүнэрэйнгээ урдаһаа харахаб даа. Эжыньшье юун гэхэгүйб»,— гэхэ мэтээр сэдьхэһээр ябатарни, үнөөхимни һөөлдэнги хоолойгоор һүхирбэ:

— Май-да-арр!..

«Одоошье диилэбэ бэзээб,— гэжэ бүтүү баясан зогсоноб. — Иигэһэн хойноо ябаһан лэ газар руум ябалсахаш!».

— Туршаад үзээл даа,— гээд Майтагсаан өөртэеэ хөөрэлдэһэн шэнгеэр хамар доро гүбэд гэбэ.

Бидэ баруун хасууринууд руугаа оробобди. Хуурай-һубагыемнай шэмэглэһэн эдэ хасууринуудые Хонтобэйтоной хасууринууд гэжэ нэрлэгшэ. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй айл аймагай үе залгаһан хүбүүд энэ үдхэн, ногоон тужын хоёр тээгүүр һууржаһан түүхэтэй юм. Харин мүнөө эдэ хасууринуудай сагаан торгон нэмэргээр хушаатай, хуримаа хүлеэһэн басагад шэнги, бүтүүгээр хүлгэн һуунад хэбэртэй. Һаглагар-һаглагар гэшүүһэдынь «сагаан торгон гоёлтодоо» дарагдаһан шэнги доошоо нахиилдашанхай. Ойлгомторгүй дайрахын тэдыдэ үнөөхи сагаан саһаяа толгой дээрэшни пас байтар унагаагаадхина. Тиигэжэ дэгэлэйшни, самсыншни заха руу ороод, нюргыешни хүйтөөр хайран «шоглоходонь», бэеэ барингүй:

— Тэс-си! — гэжэ шэшэрээд абахаш.

Дибирхайгаар, шэлбүүһээр баян, һаглагар, үндэр эдэ хасууринуудай амисхаалһаа мүндэлһэн үдхэн сэбэр агаар хамар, амаарнай сорьёжо, сээжэ соомнай баяр түрүүлнэ. Үгы-ы, эмтэй домтой аршаан хүртэжэ байһан хүндэл адли, садашагүй хомхойгоор гудамхинабди. Үхэлтэ дайнай залинда нэрбэгдэһэн уй гашуудалыемнай сараха эгээл үнэтэй сэнтэй эмнай болохо энэ агуу амидаралта агаарһаа нүхэрни заһарха гэжэ һанахадаа, ухаандаа бүтүү баясан ябанаб. Нэгэ заримдаа зоболон, гашуудалгүй ондоо, жаргалта орон соо сэнгэжэ ябанаб гэжэ һанахаар бэлэй. Тиигэбэ яабашье эндэхи амитанай амидарал өөрынгөө ёһо жамаар бурьялжа байба: эсэшэгүй ажалша тоншуул ута хушуутаараа нэгэ жэгдээр модо тоншожо байтараа, амарха гэжэ гү, али модоной хорото дайсан-төөбшэ олоо гү, бага зэргэ анирггүй болоод, баһал «тос-тос-тос-тос» тоншожо орохо юм. Хүл дороһоом «һүрд» гэһэн айхабтар шууятай абяан һүрьед, хөө хара һүүлэй һэбюур шэнгеэр зүг бүхэн тээшэнь зэртылгэ һэн амитан ниидэшэбэ. Тэрээнһээ сошоһон би хэдыхэн секундын забһарта анирггүй зогсохо зуураа, гансата һанаа абажа, зорюута уургашалан һүхирбэб:

— Татай галда! — гэнтэ хоёр гараа дээшэнь үргөөд, модоной мүшэрһөө торожо унаһан шэнгеэр гүнзэгы саһа руу бухашабаб. Энэ һамбаанда малгаймни унаад, дэгэл, самсымни заха руу ороһон саһан хүйтөөр бэеым хайрба. Дүрбэн мүсэ дээрэе зогсоод, шаргаһаа мулталагдаһан морин шэнгеэр бүхы бэеэ һалгануулан һэжэрбэб. Иигэжэ аашалха зуураа, нюдэнэйнгөө булангаар нүхэрэйнгөө урдаһаа харахадамни, юунэйшье болоогүй шэнги, хамаагүй зандаа байба.

— Заха соохи саһыем абал даа,— гээд, урдаһаань тонгойгоод үгэнэб.

Майтагсаан үгэ дуугүй, гараа заха руум хэжэ, шэлэ хүзүүн дээрэмни хайлажа эхилһэн саһа абана. Удаань гуталаа тайлаха гэжэ зорюута тухашарнаб.

— Юундэ гуталаа тайлахашниб? — гэжэ Майтагсаан гүбэд гэбэ.

— Хүлөө хүлдөөхэмни аал?.. Түргөөр тайлал даа! — саһан дээрэе һууһан шэгээрээ хүлөө дээшэнь үргөөд үгэнэб.

Юу хэлэхэбши даа, манай эндэ ехэл хүйтэн болодог юм. Буга һарын үедэ нэгэ заримдаа 40—45 градус хүйтэн болодшо. Муу дураа хүрэбэл, табиншье градуста хүрэдэг юм. Харин мүнөө гуша гарамгай боложо байна хэбэртэй. Гэбэшье иимэ хүйтые би тооношьегүйб — нүхэрөө эмнэхэ, эдэгээхэһээ ондоо юуншье намда хэрэггүй.

— Энэмнай хүбаа, ш... рэй шубуун бэшэ гү? — зорюута гайхангаар асуу...

— Һойршни, хүбаа, м... тахяа шэнги шубуун гээб... — гэхэдээ, намайе мэхэ хаяна гэжэ Майтагсаан ойлгоногүй хэбэртэй, тиимэһээ энэ шубуунай бүхы һайн талые мэдэхэ соогоо тайлбарилна ёһотой.— Гансал энэ шубууншни, хүбаа, хүсэтэй юм, манайшни петух энээнтэйшни тулахагүй. Тиимэ хүсэтэй хадаа иимэ шууятайгаар ниидэнэ.

(Эхин. Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ЭДИР УНШАГШАДАЙ ГУЛАМТА

1986 оной декабриин 1-дэ республикын хүүгэдэй библиотекэ нээгдэһээр 25 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ хугасаа соо үхибүүдэй дунда уран зохёол тараалгын методическа түб болоо, үргэжэ ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо һуури эзэлһэн байна.

25 жэлэй туршада республикын хүүгэдэй библиотекэ хубилһан, үргэһэн тухай эдэ тоо, баримтанууд гэршэлнэ. Хэрбээ 1961 ондо библиотекын номой жасада 40 мянган хэһэг тоологдоо һаа, 1986 ондо эдир уншагшад 157 мянган ном уншаха, 8 мянган диафильм хараха, 3 мянга гаран пластинка дээрэ буулгагдаһан элдэб зохёол шагнаха аргатай болонхой.

Библиотекэнүүд хоорондын абонемент республикын уншагшадые номуудаар хангана. Жэлэй туршада 7000 ном 200 гаран абонементдо эльгээгдэнэ. Тиихэдэ библиотекын номой жасаһаа олон янзын выставкэ, тематическа буридхэлнүүд хододо эмхидхэгдэдэг.

15 мянга гаран һурагшад, һургуулида ерээдүй байһан хүүгэд энэ библиотекэдэ ябадаг. Тэдэнэртэ 1961 онһоо хойшо дахин олон гэхэ гү, али 350 мянгаад хэһэг ном, журнал, газетэнүүд үгтэнэ.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй гол зорилгонь — үргэжэ ябаа залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ болоно. Тэдэнэр энэ зорилгоё бэелүүлхын тула һургуулинуудтай, үхибүүдэй бусадшье зургаануудтай нягта холбоо байгуулаанхай. Тиигэжэ эндэ һургуулида ороодуй үхибүүдтэ ном уншажа үгэхэ, хөөрэлдөө, наада эмхидхэхэ, диафильмнүүдые харуулха гэхэ мэтэ хүдэлмэринүүд ябуулагдана. Харин һургуулиин һурагшадтай библиотекын хүдэлмэринүүд, уран зохёолой викторинанууд, аяншалгын наадануудба бусад хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэнэ. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд зунай үедэ хүүгэдэй талмайнууд дээрэ, пионерэй лагерьнуудта эдир уншагшадаа хангадаг.

Республикын хүүгэдэй библиотекэ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна пионерскэ организациин республикын соведтэй, ВЛКСМ-эй обкомтой харилсаатай, үхибүүдэй ниитын ажабайдалтай нягта холбоотой.

Пионерскэ дружинануудай, отрядуудай, звенонуудай гэшүүдые номуудаар һонирхуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тиигэжэ П. Постышевэй нэрэмжэтэ хотын пионернуудай байшантай, республикын болон Улаан-Үдын һургуулинуудай пионернуудай эдэбхитэйгээр хабаадалгатай номой наадан эмхидхэгдэдэг юм.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд һургуулиин һурагшадые ном уншаха дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаа оруулна. Байгша ондо ВЛКСМ-эй обкомой, Гэгээрэлэй министерствын номдо дуратайшуулай республикын бүлгэмэй болон республикын хүүгэдэй библиотекын суг үнгэргэһэн «Ном — пионернуудай жэгсаалдо» гэһэн пионерскэ отрядуудай республикын харалга-конкурс хүүгэдэй библиотекэнүүд пионерэй эмхинүүд хоёрой холбоо бүри бэхижүүлээ.

Иимэ холбоонуудые саашадань бүри һайжаруулбал, уншагшадай элдэб һонин шэнэ хүдэлмэринүүдые үнгэргэбэл, библиотекын коллектив бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байһаниинь дамжаггүй.

Республикын хүүгэдэй библиотекэ эдир уншагшадай үнгэргэдэг гэгээрэлэй хүдэлмэри тухай мэдээсэлнүүдые согсолно. Тиигэжэ тэдэнэртэ жэл бүри библиотекэдэ орохон номууд, шангууд болон шагналнуудта хүртэһэн уран зохёолшод ба үхибүүдэй номуудые шэмэглэн хараха аргатай. Тиихэдэ «Гэрэл» гэжэ радиоклуб ажаллаа.

Хүүгэдэй тус библиотекэ үхибүүдые номуудаар хангахын тула республикын 778 библиотекын методическа түбын болоно. Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд дүршэл шадабари тэдэнэртэ дамжуулһаар заншалтай. Кружогуудай хүдэлмэридэ туһаламжа болгон «Эрдэм мэдэсын үдэр» гэһэн уран зохёолнуудай выставкэ эмхидхэгдэдэг байна.

Багшанарай, үхибүүдые хүмүүжүүлэгшэдэй, клубуудай хүдэлмэри эмхидхэгшэдэй, пионервожатынарай, кружогуудые хүтэлбэрилэгшэдэй үдэрнүүд ходо үнгэргэгдэжэ байдаг.

«Почитай-ка» гэжэ телеклуб...

25 жэлэй туршада библиотекэдэ олон бэрхэ хүдэлмэрилэгшэд хүдэлһэн байна. Нэрэлбэл, Клавдия Петровна Жилкина энэ библиотекэ эгээн түрүүн эмхидхэһэн, хүтэлбэрилһэн юм. Агриппина Георгиевна Стрекаловская библиотекын хүдэлмэриин хүгжэлтэдэ ехэхэн хубитаа оруулаа.

К. В. Пупкова, Л. И. Тихоненко, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. М. Матвеева гэгшэд библиотекын бии болоһон түрүүшын үдэрһөө табигүйгөөр хүдэлнэ. Эдэ ахануудһаа жэшээ абан, залуушуул оролдосотойгоор ажаллана.

Залуу үетэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгые бүри һайжаруулха талаар КПСС-эй XXVII съездын табиһан эрилтэнүүдые дүүргэхын тула ажалаа улам эршэдүүлжэ, бэе бэедэ эрилтэ ехэтэйгээр хандан хүдэлхэ үүргэтэйбди.

Л. ЩЕПИНА,
республикын хүүгэдэй библиотекын директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекарь **А. А. Малыгина** номой удхаар хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Уласхоорондын шэнжэлэл

АЙХАБТАР ЕХЭ УДХА ШАНАРТАЙ АЙЛШАЛГА

Үнгэрһэн долоон хоногой дүрбэн үдэрэй туршада элдэб оронуудай радио болон телевидениин һүүлэй һонинууд, газетэнүүдэй уласхоорондын хуудаһанууд Делиһээ дамжуулагдаһан мэдээсэлнүүдээр эхилжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевай албанай хэрэгээр Индиин ниислэл ерэлгэ, Индиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөн хоёр оронной харилсаануудай түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээжэ байна. Делидэ гар табигдаһан документнүүд, ноябриин 25—28-да М. С. Горбачев ба премьер-министр Р. Ганди хоёрой хэһэн мэдүүлгэнүүд мүнөө хэблэл болон политическэ бүлэгүүдтэ анхарал ехэтэйгээр шэнжэлэгдэжэ, зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Тиимэ байхань дэмы бэшэ, юуб гэхэдэ, дэлхэйн бүхы хүн зоной табанай нэгэ хубиин, аяар миллиардһаа дээшэ хүнэй ажаһуудаг ороной ниислэлһээ хүн түрэлтэнэй амидаралда бата найдабари болохоор политическэ талаар шэнээр бодомжолдог болохо гэһэн уряа соностоо ха юм.

Ядерна дайн хэзээдэшье һүжэрөөгдэхэ ёһогүй, тэрэ дайнда илагшад гэжэ байха ёһогүй гээд хөөрэлдөөнэй үедэ абтаһан Деклараци дотор хэлэгдэнэ. Энээнһээ уламжалан, емгалан ёһоор ажаһуулгын уласхоорондын харилсаануудта алишье талаараа тааралдама нормо болохын тулада, айжа, һүрдэжэ байхын орондо бүгэдэндэ таатай уласхоорондын аюулгүй байдалай ерэхын тулада СССР ба Инди хоёрой хүсэлэл оролдолго гаргагдана.

Буу зэбсэгүүдые хуряан абаха хэрэгтэ тодорхой хойшолуулагдашагүй хэмжээн болгон, хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэд энэ зуун жэлэй эсэс хүрэтэр ядерна зэбсэгүүдэй нөөсые гүйсэд дүүрэнээр усадхаха, замбуулинда ямаршье зэбсэг гаргажа болохогүй, химическэ зэбсэг хорихо, тэрэнэй нөөсые үгы хэхэ, тэрэшэлэн юрын буу зэбсэгүүдые, зэбсэгтэ хүсэнүүдые бага болгохо тушаа хэлсээнүүдые баталха шухала гэжэ мэдүүлнэ. Ядерна зэбсэгүүдые гүйсэд дүүрэнээр усадхаха замда тодорхой ехэ алхам болгон, атомна зэбсэг хэрэглэлгые гү, али тэрээгээр заналта хэхэ ябадалые хориһон уласхоорондын хэлсээ дары түргэн баталха гэжэ агуу ехэ хоёр орон үгээ ойлголсоо.

Тус Декларацие тайлбарилха зуураа, Индиин «Таймс Индиа» газетэ иигэжэ бэшээ: «Ядерна зэбсэгтэ эсэргүүгээр дэлхэйн олониитын һанамжые үргэдхэхэ хэрэгтэ энэ документ туһалха. Ядерна зэбсэгэй аюулһаа хүн түрэлтэниие зайсуулха зорилгоор бүтэмжэтэй хөөрэлдөө хэхэ хэрэгтэ тус документ дотор табигдаһан дурадхалнууд горитойхон үндэһэ һуури боложо үгэнэ. Гүрэнүүдэй диилэнхи олониинь, тэрэ тоодо Азиин регионсошье иимэ алхамай аша туһада харюусама үгэнүүд нэгэтэ бэшэ хэлэгдэһэн. «Рейганэй «одото дайнай» урдаһаа СССР «одото дэлхэйн» түлөө гэһэн программаяа шууд сэхээр табина» гээд американ Си-эн-эн телекомпани онсолон тэмдэглэнэ.

Индиин океанда сэрэгэй хүсэнүүдые ... га болгохо талаар ябуулгые ... хүдэлгэхын тулада, энэ регионһоо ... политическа байдалые тогтооногүй ... тулада тодорхой хэдэ хэдэн ... Советскэ Союзэй ... вой Индиин парламентда М. С. Горб... бэл, США-гай, тиихэдэ Индиин океанда ... ехэ һонирхол татаба. ... шалхы корабльнуудые ... гоор хороохо тухай хөөрэлдөө хэхэ... лэн байлга; Азида, Индиин ба Номгон ... анууддай оршомдо сэрэгэй хүсэнэй ... бэе бэедээ этигэл найдабаритай байха... хай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ; Перси... скэ залив, Ормузска ба Малаккска про... вууд ба бусадые оруулалсан, далайн ... муникацинуудта аюулгүй байдалай ... бари зохёон абаха зорилгоор Индиин ... анда тамаралгатай бүхы гүрэнүүдтэй ... хөөрэлдөөндэ хабаадаха; «Совет хүтэ... рилэгшэ М. С. Горбачев аша үрэ ... эли тодо хэдэ хэдэн дурадхал ору... Тэдэнь агуу ехэ оронуудай хоорондо, ... диин океанай оршомдо улам үргэ... байһан шахардуу шанга байдалые ... халгада зорюулагданхай» гээд Анг... «Таймс» газетэдэ тэмдэглэнэ.

М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр ... ошолгонь СССР ба Инди хоёрой ... аша үрэтэй харилсаа холбооной замда ... хала залуур болонхой. Тэрэнь хоёр ... ной хоорондохи хани нүхэсэл ба хари... холбоое бүри саашань хүгжөөһэн, ... гырүүлһэн хэдэ хэдэн хэлсээнүүдые ... лан абалгаар дүүрэв. Делидэ зүбшэгд... экономическа ба техническэ харилсаа... боон тухай хэлсээндэ, консульска конве... дэ, 1987—88 онуудта Индидэ СССР-эй ... тиваль, СССР-тэ Индиин фестиваль ... гэхэ программа ба гурим тухай протоко... гар табигдаа. Ази-Номгон океанай ... региондо харилсаануудые ямараар ... гуулгада бодото жэшээ болоһон 1971 ... до баталагдаһан Договор хоёр ороной ... циональна аша туһын хэрэгүүдтэ ... дүүрэнээр харюусана гэжэ хөөрэлдөө... дэй үедэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Экономическа ба эрдэм-техникын ... харилсан туһалалсалгын асуудалнууд... зүбшэн хэлсэлгын үедэ хоёр ороной ... тэлбэрилэгшэд бэелүүлэгдэжэ байһан ... боо барисаанай ерээдүй арга болом... айхабтар ехэ гэжэ тэмдэглээ. Эдэ бүгэ... хадаа хоёр талын харилсаануудые ... үндэр хэмжээндэ гаргаха арга ...байна.

Индиин газар дээрэ совет хүтэлбэри... шын айхабтар хани халуунаар угтагда... тушаа дэлхэйн элдэб оронуудай ... радио болон телевидени үргэнөөр ... лээ. Уулзалгын ямар оршон байдалда ... гэрһэниие Раджив Ганди тайлбарилан ... лэхэ зуураа, энэдхэг арад эдэ үдэрнү... инди-совет хани нүхэсэлэй фестива... һайндэрлэбэ гээд мэдүүлээ.

ХИМИЧЕСКЭ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХОРИХО

Химическэ зэбсэгүүдые хорихо талаар хөөрэлдөөнэй ээлжээтэ уулзалга эдэ үдэрнүүдтэ Женеведэ эхилбэ. Тэрээндэ 40 гүрэнэй делегаци хабаадалсана. Дайшалхы ябуулганууддта хэрэглэгдэдэг хоронуудые нэрлэдэгэй ёһоор, хүн зониие олоор «аалихан үхэлдэнь» хүргэхэ аюул ехэтэй хорото зүйлнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хорихо ба усадхаха тухай хэлсээ зохёон бэлдэлгэ хадаа тэдэнэй урда табигдаһан зорилго болоно.

Бүхы дэлхэйн хүн зоной түргөөр шиидхэгдэхыень хүлеэжэл байдаг энэ асуудалаар хөөрэлдөөн табадахи жэлээ хэгдэжэл байһаар. Химическэ зэбсэг хорихо хэлсээ баталха замда хаалта табиха гү, али ядахын сагта, тэрэ хэлсээ зохёон бэлдэлгые шадаал һаа унжагайруулхые һүүлэй жэлнүүдтэ США, НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигууд бүхы арга шадалаараа оролдоһон байха юм.

Энэ хөөрэлдөөе мухардалгаһаань гаргаха зорилгоор Советскэ Союз һүүлэй үедэ ерээдүйн хэлсээнэй дүүргэгдэхын түлөө уласхоорондын хиналта шалгалтые шангадхаха талаар хэдэ хэдэн дурадхалнуудые оруулһан байна. Хиналта болон шалгалтын системэдэ дүүргэгдэһэн шэнжэ шанар оруулха зорилгоор совет делегаци мүнөө жэлэй хөөрэлдөөнэй үедэ шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые гарганхай. Тодорхойлон хэлэбэл, коммерческэ предприятинуудай химическэ зэбсэгүүдые бүтээн гаргахынь тулада ямар нэгэ аргаар хэрэглэгдэжэ болемо дүрбэн категориин химикадууд тушаа хиналтын элдэб хэмжээнүүд хараалагданхай. Советскэ Союзаар дурадхагдаһан хэмжээнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэ хадаа баталагдаһан хэлсээнэй хажуу тээгүүр химическэ зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха һэдэлгэнүүдэй урда дабагдашагүй хаалта табиха һэн.

Баруун оронууд юу хэнэ гээшэб? Рейганэй захиргаан химическэ зэбсэгүүдые хуряан абалгада «өөрынгөө хэлбэри... байлгаар тангариглахаяа огто бол... Гэхэтэй хамта, Женеведэ делег... хөөрэлдөөнэй столдо һууһан үдэр ... арбан жэлэй туршада химическэ бу... сэгүүдые һэльбэн шэнэлэлгэдэ 124 ... лиард доллар гаргашалха гэһэн Пента... ной түсэб тухай мэдээсэл американ ... лэлдэ толилогдоһон байха юм. Юуна... боложо байгаа һаа, сэрэгэй химическэ зэ... сэгүүдэй нөөсые эрид ехэдхэхэ гэһэн Пен... тагоной мэдүүлгэдэ США-гай конгресс... мүнөө болотор хамаагүйгөөр ханда... байһан мэдээжэ ааб даа.

Ондоошье бусад олон ушаралтай ... Вашингтоной тусхайта ёһоор хэһэн үгэ ... өөрынь бодото хэрэгүүдтэй дахинаа ... тааралданагүй. Женеведэ боложо бай... хөөрэлдөөнэй ерээдүйдэ Пентагоной түс... бүүдэй аюултай байһан элеэр харагда... шэнэ олзо оршын ойртожо байһан... обёорһон США-гай сэрэгэй-промышлен... химическэ монополинууд Женеведэхи хө... рэлдөөндэ байһан американ делегаци... хараа бодолые өөһэдынгөө аша туһа ... шэ «шэглүүлхын» тулада баалалтада ... тэй бүхы юумые сүм хэхээр бэлэн ха ... Химическэ зэбсэгүүдые хуряан абаха ... лаар хэрэгые һуурииһаань хүдэлгэхэ һэд... гэ США-гай правительствада хэн нэгэ... гаргаа гээшэ һаа, тэрэнэй урдаһаа ... ехэ хүсэн — Пентагон, монополинууд ... рандаа бодохол.

Буу зэбсэгүүдэй нөөсые ехэдхэн, өөры... гөө аюулгүй байдал бэхижүүлжэ боло... гүй гэжэ ойлгохын тулада Вашингтон... НАТО-гай бусад ниислэлнүүдтэ хэды са... хэрэгтэй болохо байһаниие ерээдүй ... руулха. Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээр... хуряан абалга аюулгүй байдал хангаха ... та найдамтай ори ганса зам мүн.

В. ЧУКСЕЕВ,
В. ВАСИЛЕЦ.
(ТАСС).

Декабриин 2—ЛНДР-эй национальна һайндэр

БЭРХЭШЭЭЛНҮҮДЫЕ ДАБАН, АМЖАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

Декабриин 2-то лаос арад баяртай, ехэ һайндэр тэмдэглэнэ. 11 жэлэй саада тээ энэ үдэр Лаосой Арадай-Демократическа Республикада соносхогдоһон байгаа. Лаосой хүн зон урма баяртайнууд. Һая боложо үнгэрһэн Арадай-революционно партиин IV съездын дүнгүүд ажалшан хүн бүхэндэ омогорхолой мэдэрэл түрүүлнэ, тус ороной хилын саанахи ханинарые баярлуулна. Үнгэрһэн 11 жэлэй туршада социально-экономическа талаар ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Социалис обществын үндэһэ һуури байгуулха замаар республика найдамтайгаар дабшана.

Ороной залуу предприятинуудай нэгэниинь болохо Лаос-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ автомобиль заһабарилгын мастерскойгоор һайндэрэй урда ябаһан байнабди. Энэмнай хоёр талын үрэ түгэс харилсаа холбооной аша туһаар мүндэлһэн олохон объектнүүдэй нэгэниинь болоно. Советскэ Союзай техническэ туһаламжаар баригдажа, түхеэрэгдэһэн уужам ехэ цехүүд дүүрэн хүсөөрөө хүдэлгэгдэнэ. Арадай ажахын шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ хэрэгтэй автомобильнууд эндэ заһабарилагдана.

Мастерскойн директорэй орлогшо нүхэр Чы бидэниие хүлеэн абаа һэн. Чебоксараһаа ерэһэн инженер, эндэ хүдэлдэг бүлэг совет мэргэжэлтэдэй хүтэлбэрилэгшэ В. И. Жихаревтай тэрэнэй кабинедтэ уулзаа һэмди. Тэдэнэр үйлэдбэриин асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байба. Хэлсээ ойлгол-сожо яданагүй, юуб гэбэл, Чы ородоор муу бэшээр хэлэнэ. 1977 ондо тэрэ Минскын политехническэ институт дүүргээд, тэрэ гэһэнһээ хойшо автомобиль заһабарилгын предприятинуудта хүдэлнэ.

Лаос-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ мастерскойдо 200 хүн хүдэлдэг. Эндэхи хэмжээгээр энэмнай ехэхэн предприяти. Совет тамгатай ашаанай болон хүнгэн автомобильнууд эндэ заһабарилагдадаг.

Юумэн ¹ бэлээр, барагаар туйлагдаагүй. Гэбэшье цехүүдэй үйлэдбэриин хүсэн байн байн үргэдхэгдэжэ, коллектив хатуужаһан, хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болоһон, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һуудал байдал байн байн һайжарһан байгаа. Бидэ, бүлэг совет журналистнуудые, нүхэр Чы предприятиин амжалтанuудтай танилсуулна. Һүүлэй табан жэлдэ 900 гаран автомобиль заһабарилагдаа. Энэ хугасаада предприятиин олзо оршо 170 миллионһоо дээшэ кип болоо. Мүнөө жэлдэ 70 миллион кип олзо оршо абтаа. Түсэбтэ даабаринуудынь жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Транспортна хэрэгсэлнүүдые заһахада хэрэгтэй элдэб хоморой детальнуудые хэжэ, барилгашадта, транспортын болон гол мүрэнэй хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалдагбди, —гэжэ Чы хэлэнэ.

Улаан буланда бидэндэ өөрсэ янзын выставкэ харуулаа һэн. Мастерскойдо тодхогдоһон совет станогууд дээрэ бүтээгдэһэн эгээл элдэб янзын түхэлтэй, хэмжээтэй ондо ондоо зорилгоор хэрэглэгдэхэ хэдэн арбаад түмэр детальнууд тэндэнь табигданхай.

Автомобилиин мастерскойдо ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлэгдэнхэй. Ашаг олзо, үйлэдбэриин ашаг үрэ, гаргашаяа харюулдаг байлга гэхэ мэтын ойлгомжонууд бүхы коллективэй ба хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй ажал ябуулгые тодорхойлдог. Орон дотор эгээл түрүүшүүлэй тоодо предприятида бүри нёдондо жэлдэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлнэбди гэжэ Чы хэлэнэ.

Тиин энээнэй ашаг үрэнь харагдажа эхилээ. 1985 онтой сасуулхада, ажалай бүтээсэ 3,5 дахин ехэ болоо. Хүдэлмэришэд болон техникүүд ажахыгаа бодомжотойгоор эрхилжэ һураа. Нэгэдэхеэр, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө жэжэ-божо юумэээр харгалзаха ябадал үгы болоо, хоёрдохёор, али бүхы шалтагаанаар зүбшөөл асуужа, хэрэггүй гүйлгэн болюулагдаа. Участок бүхэндэ, хүдэлмэриин газар бүхэндэ ажал хэрэгтэ хабаатай шиидхэбэринүүдые өөһэдөө мэдээд абадаг болонхой.

— Һая эхилжэ байна гээшэбди,—гэжэ Чы хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Арга боломжонууднай барагдаагүй. Эсэсэй һайн үрэ дүнгүүдые туйлаха, ажал эмхидхэлгые нарижуулха, хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ гэжэ коллективэй оролдодог болоходо, һайн үрэ дүнгүүд туйлагдана. Совет мэргэжэлтэд бидэнэртэ ехэ туһаламжа үзүүлдэг. Тэдэнэр бүхы түхеэрэлгэнүүдые саг үргэлжэ һайн хүдэлгэдэг. Өөһэдынгөө баян дүй дүршэлые бидэнэртэ дуратайгаар дамжуулдаг. Шэнэ эрхэ байдалда үйлэдбэриие хүтэлбэрилжэ, бидэниие, хүтэлбэрилэгшэдые, һургадаг. Хүсэ шадалаа, сагаа гамнангүй, тэдэнэр лаос хүдэлмэришэдые хоёрдохи мэргэжэлдэ һургана.

Лаос хүдэлмэришэдэй ажалайнь амжалтанууд тэдэнэрэй һуудал байдалда ба ажабайдалайнь соёлой хэмжээндэ һайнаар нүлөөлнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ салин хүлһэн горитойгоор нэмээ. Хамтын байра баригданхай. Гадна предприяти гэр бүлэтэй хүдэлмэришэдтэ хоёр байратай гэр бариха арга боломжотой болоо. Хамһабариин ажахыда эбэртэ бодо мал, загаһа үсхэбэрилдэг нуур сөөрэм бии. Хүүгэдэй саад, столово, спортивна талмайханууд баригданхай.

— Бүхы юумэн бэлэн мүрөөр туйлагдана гэжэ таанад бү һанаарайгты,—гээд нүхэр Чы бидэнэртэй хахасахадаа хэлээ һэн.—Бидэнэрэй ушардаг бэрхэшээлнүүд заримдаа дабагдамаар бэшэ шэнгеэр һанагдадаг. Үйлэдбэриие һайн шанартай түмэрэй прокадаар, лааг болон шэрээр, абразивна материалнуудаар, хинан-хэмжэлгын зэр зэмсэгээр, штадаар хараалагдаагүй автомобильнуудые заһабарилха запчастьнуудаар хангаха асуудалнууд хүшэр хүндөөр шиидхэгдэнэ. Теэд энэмнай хүгжэлтын бэрхэшээлнүүд гээшэ ааб даа. Бидэ тэдэниие заатагүй дабажа гарахабди. НРПЛ-эй IV съездын шиидхэбэринүүд манииие энээндэ зоригжуулна.

Борис ШУМЕЕВ,
ТАСС-ай корр.

Вьентьян.

Спорт

ҺУРАГШАДАЙ СПАРТАКИАДЫН ТООСООГООР

Һурагшадай бүхэсоюзна арбан наймадахи спартакиадын түгэсхэлэй мүрысөөн ерэхэ зун Львов хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Тиимэһээ мүнөө хүсэ шадалай, эрэлхэг зоригой ба гоё һайханай һайндэртэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Кемеровэ хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ 37 хизаар, область болон автономито республикын 205 барилдаашад хабаадаһан байгаа.

— Эдир барилдаашадые шэлэжэ абалгын, түрүүшын шатые үнгэргэхэ ехэ, харюусалгатай нэрэ хүндэ намда даалгагдаһан байна,— гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья, уласхоорондын категориин арбитр А. А. Аникин хөөрэбэ.— Бэлигтэй бэрхэ олохон атледүүд хабаадаба. Буряадай барилдаашадай амжалтанууд һайн мэдээжэ. Эндэ, Кемеровэдэ, танай Олег Жапов намда илангаяа һайшаагдаа. Бар хүсэтэй, бушуу түргэн энэ барилдаашан ехэ ерээдүйтэй байна.

Үнэхөөрөөшье, 3-дахи интернат һургуулиин 8-дахи классай һурагша Олег Жапов болгоомжотой наринаар, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр барилдаба. Илангаяа хахад финалай уулзалгада Россин чемпион М. Бедоевтой (Хойто-Осети) тулалдахадаа, Олег нугаршагүй хүсэл зоригтой байһанаа харуулаа. Түрүүшынь 3 минута тэнсэлгээр дүүрэв —1:1. Хоёрдохи шатань барилдаашадай эршэмтэй шанга добтолгоор эхилбэ. Манай барилдаашанай 3:2 тоотойгоор шүүжэ ябатарнь, Бедоев һүүлшын секунданuудта очко абажа, илалта туйлаа. Энэнь барилдаашан бүхэниие һүүлшын секунда хүрэтэр эршэмтэйгээр, хёрхо наринаар барилдаха ёһотой гэжэ һануулна бшуу. Тиигэжэ 7-дохи ДЮСШ-гай тренер Намсарай Ёйдаевай һурагша гурбадахи һуури эзэлжэ, РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ кандидадаар абтаба.

Минии һанахада, Загарайн районһоо Егор Тугаринов һайнаар барилдаха аргатай байгаа. Гэбэшье һүүлшын һорилгонуудай нэгэндэ гэмэлтэжэ, Кемеровэ ошожо шадабагүй.

Мухар-Шэбэрэй районһоо Бата Нагмитов бэлигтэй бэрхэ барилдаашан юм. Зүгөөр бар хүсөөр һулашаг, дүршэл багатай байһан дээрэһээ тэрэ шанда хүртэбэгүй.

Имагтал дүршэл шадабаригүй байһан дээрэһээ Зоригто Бадмаев Красноярскын Евгений Прудниковта шүүгдэшоо. Тэрэ 9 баллаар урагшаа гараһан аад, мүрысөөнэй эршэ дэлисые дабажа шадангүй, шүүгдэшэһэн байха юм.

Хурамхаанһаа Саша Доржиев мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадаба! Тиигэбэшье тэрэ гурбан уулзалгадаа илалта туйлажа, долоодохи һуури эзэлээ.

7-дохи ДЮСШ-гай үшөө нэгэ һурагша Зоригто Бадмаев эрхим зургаанай тоодо ороһон байна.

Тэдэнэр бултадаа бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй барилдаашад боложо ябаһанаа харуулба. Мүрысөөнэй дүй дүршэлөөр баян болобол, тэдэ саашадаа бүри ехэ амжалта туйлаха аргатай. Шэлэн абалгын үшөө хэдэн мүрысөөн урдамнай хүлеэнэ. Тиимэһээ бидэ, тренернүүд, эдир барилдаашадые оролдосотой нэтэрүүгээр шэлэжэ олоод, зохёохы ёһоор һурган хүмүүжүүлгэдэ гол анхаралаа хандуулха ёһотойбди.

В. СЫДЕЕВ.

БЭЛИГТЭ БОКСЕР ҺУРГАНА

Бадма Жигмитов хадаа Буряад ороной мэдээжэ боксер юм. Тэрэ РСФСР-эй хэдэн дахин чемпион болоһон нэмэртэй. Манай республикаһаа түрүүлэн СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, ороной суглуулагдамал командада гэшүүнээр абтаһан байгаа.

Мүнөө Б. Жигмитов Загарайн районой Онохойн хүүгэдэй спортын һургуулида тренерээр хүдэлнэ. Богонихон саг соо тэрэ бэлигтэй бэрхэ эдир хүбүүдые олоной дундаһаа элирүүлэн шэлэжэ олоод, эршэмтэйгээр һорилго хэжэ, тэдэнэйнгээ мэргэжэл шадабариие, арга дүрые гамтай наринаар мүлижэ, ехэ рингдэ гаргаһан байна.

Советскэ Союзай Герой Джанкул Тураевай шанда хүртэхын түлөө боксоор бүхэсоюзна мүрысөөн һаяхан Узбегэй ССР-эй Джизак хотодо үнгэргэгдэбэ. Хэдэн союзна республикын 200 шахуу эдир боксер энэ ехэ нааданда хабаадаһан байгаа.

Спортын мастер Б. Жигмитовэй һурган һоридог хоёр хүбүүд энэ мүрысөөндэ республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалба. Тиихэдээ Шэнэ-Горхоной дунда һургуулиин һурагша Эдик Хисматулин өөрынгөө шэгнүүртэ илалта туйлаба. Түгэсхэлэй нааданда тэрэ Узбегэй ССР-эй чемпион Владик Маратовые шүүгээ. Энэ һургуулиин һурагша Игорь Выходцев хоёрдохи һуури эзэлжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР

БАРИЛДААН. СССР-эй Госкомспортын шиидхэбэреэр манай республикын бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашад, тус-хайлбал, Буряадай багшанарай институдай студент Валерий Сухеевтэ, Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Бато Цырендашиевта, «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй тренер Алексей Мархаевта, авиационно заводой хүдэлмэришэн, «Забайкалец» гэжэ спортклубай гэшүүн Юрий Сандаковто дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэ олгогдобо.

* * *

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Буревестник» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн технологическа институдай спортзал соо болобо. Багшанарай болон технологическа институдуудай зуу гаран барилдаашад мүрысөөндэ хабаадаа.

Технологическа институдай студентнэр Баяр Батуев, Радик Жамсаранов, Владимир Хандажапов, багшанарай институдай студент Владимир Бадашкеев, технологическа институдһаа Евгений Мохоров, Александр Елбаскин, Александр Монзоев (БГПИ), спортын мастер Михаил Елбаскин (ВСТИ) гэгшэд илалта туйлажа, областной соведэй чемпионууд болоо.

Залуушуулай дундаһаа Дэлгэр Базаржапов, Ринат Валеев гэгшэд һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулба.

БАСКЕТБОЛ. Эдиршүүлэй дунда баскетболоор бүхэроссин мүрысөөн Ангарск хотодо болобо. Баскетболистнууд наһанай хоёр бүлэгөөр мүрысөө. Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй спортын 5-дахи һургуулиин суглуулагдамал команданууд мүрысөөндэ хабаадаба. Аха наһанай бүлэгтэ манай спортсменүүд табадахи, бага наһанай бүлэгтэ хоёрдохи һууринуудые эзэлбэ. Тренер Геннадий Демин тэдэниие һурган һоридог юм.

Ж. БАТОМУНКОЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Коммунист фермэ дээрэ» — түрүү бэшэг. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө». «Республикын **түрүүшын** һаалишан» — Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл. «Хамһабариин ажахын **түрүүшын** центнернүүд» — М. Сутуринай корреспонденци. «Дисплейтэй гансаараа» — А. Праведниковай репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда. Гүрэнэй тушаан абалга: болбосоролгыень шалгалга. «Эд бараанай шанар ба хангалгын болбосорол»—Л. Цыбиковагай хэһэн хөөрэлдөөн. Шэнэдхэн хубилгалгын замууд: ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда. «Министерствын бодомжолхоор юумэн бии»—Э. Павловай статья. Эдеэ хоолой программа: нөөсэнүүдые бэдэрэлгэ. «Гүйхэ ба хүсэхэ» — А. Митниковэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. ...та «Правды Бурятии» ... ниитэ гаршаг доро бүри... лэгдэһэн материалнуудай ... луулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ТА... ай корреспондентнүүдэй ... лын саанаһаа эльгээһэн ... риалнуудай суглуулбари. ... хоорондын шэнжэлэл. ... хэнгүй олзо олохо ... найдамтай хаалта! «Хэ... хүсэндөө оробо»—А. Лаз... вай статья. Соносхолнууд.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—«Джен Эйр» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 11.40 — Арадай аялга дуунууд. 11.55 — «Джен Эйр» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 12.55— Шэнэ һонин. (13.00 хүрэтэр). 15.30 — Шэнэ һонин. 15.45 — Баримтата фильм. 16.15 — Бетховен. 1-дэхи номерой симфони. 16.50 — «Эжын һургуули». 17.20 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. **Улаан-Үдэ.** 17.50 — Шэнэ һонин (буряадаар). 18.05 — «Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 18.45— Мухар-Шэбэрэй районно партийна организациин хүн зоной дунда ябуулдаг хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө. 19.25— «Байгал» — мэдээсэлэй программа. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Гүрэндэ тушаан абаха гурим: шанарай түлөө тэмсэл». Москвагай «Фрезер» заводой хүдэлмэриин дүй дүршэл. СССР-эй АН-ай гэшүүн-корреспондент П. Г. Бунич дамжуулгые хүтэлхэ. 21.00— «Джен Эйр» —5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна II фестиваль. 22.50 —«Маршал Жуков. Страницы биографии» — баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Байгаали шэнжэлгэ. 2-дохи класс. 9.55— Баримтата фильм. 10.05, 14.05 — Француз хэлэн. 10.55 —Баримтата фильм. 11.05 — А. П. Чехов. «Вишневый сад». 11.35, 12.35— Информатикын болон тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 9-дэхи класс. 12.05 — «Шатарай һургуули». 13.05 — В. А. Жуковскиин зохёол бүтээлнүүд. 14.35 — Түүхэ. 6-дахи класс. 15.05 —Б. М. Кустодиев. Бэшэгүүд болон дурсалганууддаарнь. 15.35—«Мэдэхэ, шадаха бай». 16.05 — Шэнэ һонин. 17.50 — «Меконг дээрэхи республика» — киноочерк. 18.15 — «Карпадай акварель». 18.35 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 19.20 — «Я не умею равнодушно жить» —баримтата фильм. **Улаан-Үдэ.** 19.45 — Баримтата фильмүүд. 20.15 — Республикын пропагандистнууд политическэ болон экономическа һуралсалай асуудалнууд тухай. 20.50 — Соносхолнууд. **Москва.** 21.00—... галан нойрсогты, багашууд! 21.15 — «Элүүр энхэ байлгын...» 22.00 — Время. 22.30 — Спортивна гимнастикаар СССР-эй чемпионат. 23.15 — Совет ...най «Москвагай намарай» фестивалиин концерт.

Редакторай орлогшо
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00485. Заказ № 218. Индекс 04609